

MINISTERUL JUSTIȚIEI

SENATUL ROMÂNIEI
Nr. 1691 / 13.06.2021

SENAT
BIROUL PERMANENT
Nr. 881
Data: 10-6-2021

Nr 28/101576/2020/02.06.2021

Către: Doamna Anca Dana DRAGU

Președintele Senatului

Parlamentul României

Ref: Solicitarea unui punct de vedere cu privire la conținutul viitoarei strategii naționale anticorupție, pentru perioada 2021-2025

Stimată Doamnă Președinte,

În contextul încheierii perioadei de implementare a Strategiei Naționale Anticorupție 2016-2020, Ministerul Justiției a inițiat demersurile privind elaborarea viitorului document strategic.

Guvernul României acordă o atenție sporită activității de prevenire a corupției și de promovare a unei culturi a eticii și integrității, fiind urmărită continuarea luptei anticorupție. În acest sens, Programul de Guvernare 2020-2024 prevede printre obiectivele sale și adoptarea și implementarea unui nou document strategic în materia prevenirii faptelor de corupție.

De asemenea, Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024 confirmă atașamentul autorităților române pentru apărarea statului de drept și a democrației, independența justiției și lupta împotriva corupției, subliniind totodată efectele negative generate de corupție la nivel național.

SNA 2016-2020 a cuprins un obiectiv specific privind creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în activitatea membrilor Parlamentului, prevăzând printre acțiunile principale atât recomandările formulate de GRECO în cadrul runde a patra de evaluare, cât și măsuri preluate din SNA 2012-2015.

În acest sens, vă trimitem proiectul noii strategii naționale anticorupție 2021-2025, care conține o propunere de obiectiv specific dedicat creșterii integrității și reducerii riscurilor de corupție în activitatea membrilor Parlamentului (paginile 28-29 din proiectul de text). Măsurile incluse în proiectul strategiei reprezintă recomandările formulate de GRECO în cadrul runde a patra de evaluare, cât și măsuri neimplementate din cadrul SNA 2016-2020.

Vă adresăm rugămintea de a vă pronunța cu privire la oportunitatea menținerii în noul document strategic a unui obiectiv destinat creșterii integrității și reducerii riscurilor de corupție în activitatea membrilor Parlamentului, precum și cu privire la măsurile care au fost incluse cu titlu de propunere în cadrul acestuia. Totodată, vă adresăm rugămintea de a ne transmite propunerile dumneavoastră de măsuri noi pentru obiectivul sus menționat, dacă apreciați necesară completarea acestei secțiuni. Am aprecia primirea răspunsului dumneavoastră până miercuri, 9 iunie 2021.

Menționăm că o solicitare similară a fost adresată și Camerei Deputaților.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Pentru orice detalii suplimentare, desemnăm ca persoană de contact pe domnul Răzvan BOȘTINARU, personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor în cadrul Direcției de Prevenire a Criminalității, tel. 037.204.1060, email: razvan.bostinaru@just.ro.

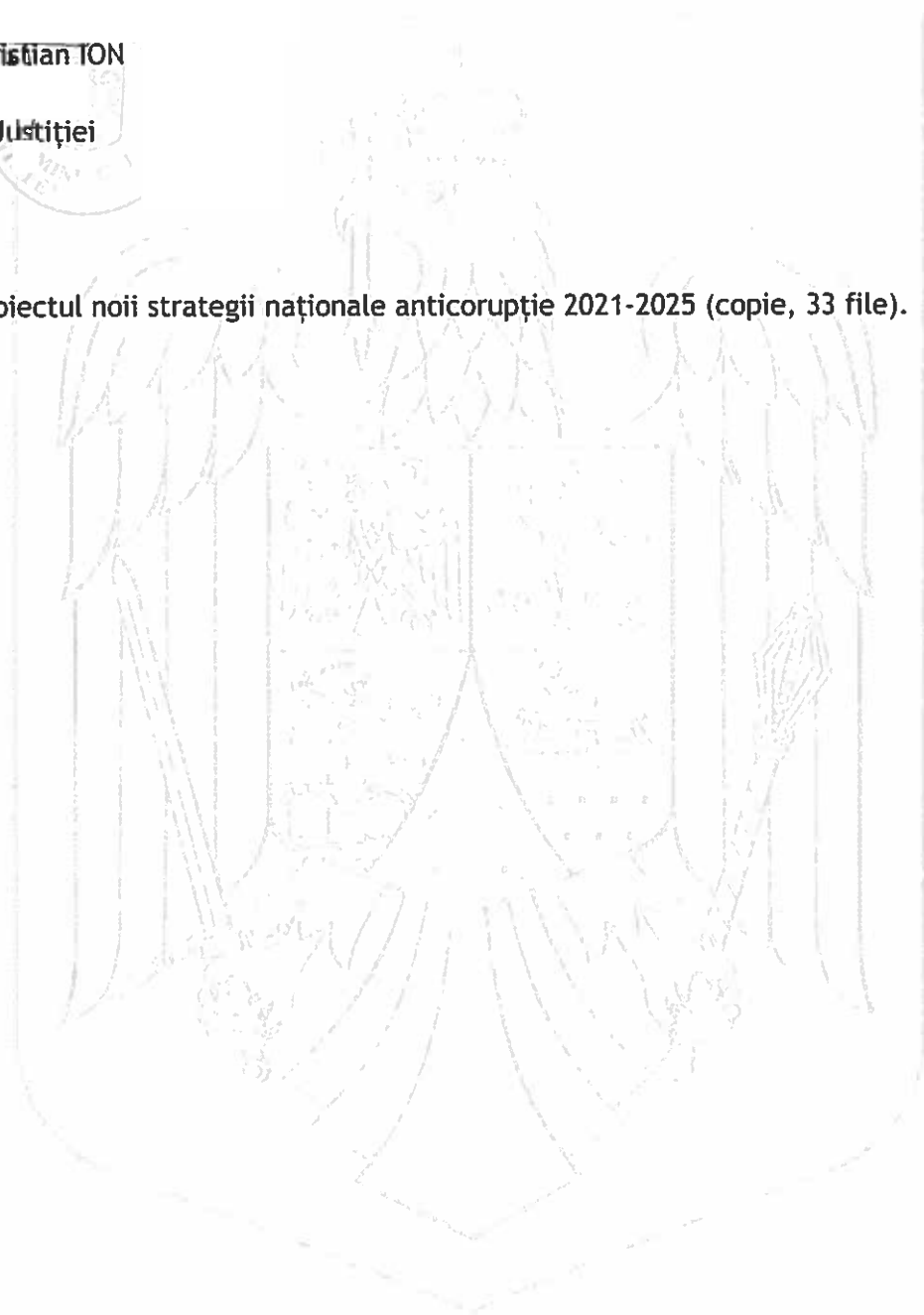
Cu deosebită considerație,

Stelian-Cristian ION

Ministrul Justiției

Anexe:

→ Proiectul noii strategii naționale anticorupție 2021-2025 (copie, 33 file).

A. INTRODUCERE

Strategia Națională Anticorupție (SNA) 2016-2020, în corelare cu recomandările formulate de formatele internaționale anticorupție la care România este parte sau la care participă, au permis schimbarea paradigmei în ceea ce privește abordarea strategică în acest domeniu. Astfel, SNA 2016-2020 a inclus obiective și măsuri care să acționeze asupra cauzelor mai profunde ale corupției, abordarea nefiind limitată la combaterea fenomenului. Documentul programatic a inclus măsuri care să vizeze prevenirea corupției, promovarea integrității organizaționale, educația anticorupție și, nu în ultimul rând, recuperarea creanțelor generate de săvârșirea de infracțiuni.

Corupția rămâne o provocare la nivel național și regional, deși în plan strategic, corupția este fenomenul infracțional care a făcut cel mai des și mai constant obiectul politicilor penale în România, începând cu anul 2001. Acest fenomen afectează societatea în cele mai diverse moduri, fiind de natură a genera consecințe negative atât în viața economică, cât și socială a cetățenilor. În acest sens, s-a putut observa că, în anumite instanțe, fenomenul corupției a afectat viața, integritatea fizică, încrederea față de instituțiile statului și patrimoniul cetățenilor.

Corupția rămâne o cauză care limitează perspectivele de dezvoltare a României și capacitatea de promovare a obiectivelor de politică externă, inclusiv a imaginii României în mediul internațional. Totodată, corupția afectează eficiența și profesionalismul din autoritățile și instituțiile publice, mai ales din perspectiva furnizării de servicii de interes general, aspect care generează o încredere scăzută a cetățenilor în capacitatea statului de a gestiona relațiile sociale. Cauzele fenomenului corupției sunt multiple, iar problematica prevenirii și combaterii corupției intră în spectrul de competență a mai multor instituții din România, care trebuie să coopereze pentru obținerea sinergiei în activitățile de promovare a integrității.

Din perspectiva mediului de afaceri privat din România, se poate constata că au fost înregistrate evoluții în promovarea integrității în mediul de afaceri, mai ales în cadrul întreprinderilor publice, care însă pot cunoaște progrese suplimentare, printr-o colaborare strânsă cu autoritățile și instituțiile publice, care pot impulsiunea inițiativele de promovare a integrității în sectorul privat. Corupția nu reprezintă un impediment (*deal-breaker*) în derularea afacerilor din cauza percepției greșite a antreprenorilor potrivit căreia corupția ar fi necesară pentru a derula unele contracte în România¹.

O provocare suplimentară pentru autorități este cauzată de rolul corupției de facilitator al activității grupurilor de crimă organizată. Prin urmare, prezenta strategie include un obiectiv specific care are în vedere abordarea integrată a corupției și criminalității organizate, deoarece granița dintre corupție și crimă organizată este doar de ordin formal - conceptual, pentru rațiuni de abordare sistemică și coerentă din punct de vedere legal și instituțional.

Totodată, consecințele generate de pandemia COVID-19 trebuie să fie evaluate de către autoritățile și instituțiile publice competente în vederea gestionării corespunzătoare a acestora. Mai multe organizații internaționale din domeniul anticorupție au atras atenția asupra provocărilor existente în prezent la adresa transparenței, achizițiilor publice (în special, în sistemul de sănătate), integrității organelor de ordine și siguranță publică și oferirii de asistență medicală.

---

¹ Raportul de cercetare - Business Integrity Country Agenda, elaborat de Transparency International Romania, pag. 93.

Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024 (SNApȚ 20-24) confirmă atașamentul autorităților române pentru apărarea statului de drept și a democrației, independența justiției și lupta împotriva corupției, subliniind totodată efectele sistemice negative generate de corupție la nivel național². O abordare similară se regăsește în Programul de Guvernare 2020 - 2024, care include dezideratul de a relansa lupta anticorupție, până în punctul în care alinierea la standardele europene va deveni ireversibilă³. De asemenea, programul de guvernare menționează ca prioritate elaborarea prezentei strategii naționale.

Conform capitolului privind România din Raportului 2020 privind statul de drept al Comisiei Europene, România dispune de un cadru strategic național cuprinzător în domeniul luptei anticorupție, bazat pe participarea largă a actorilor instituționali de la nivel național și local. În ciuda progreselor realizate de România în ultimul deceniu în domeniul luptei anticorupție, provocările cu care s-a confruntat sistemul judiciar în perioada 2017-2019 au pus sub semnul întrebării durabilitatea reformelor anticorupție. Importanța susținerii implementării SNA de către factorul politic a fost ilustrată în mod constant de către COM în cadrul rapoartelor MCV.

În consecință, se impune în primul rând asumarea de către palierul politic a agendei naționale anticorupție și a angajamentului de a nu afecta cadrul legislativ și instituțional din domeniul anticorupției. Totodată, este necesară consolidarea evaluării riscurilor și a vulnerabilităților la corupție, corelarea și eficientizarea mecanismelor de prevenire, educație și combatere de care statul român dispune, respectiv consolidarea dialogului și a cooperării inter-instituționale în cadrul unei abordări integrate de tip strategic.

Actuala strategie va menține abordarea utilizată de strategiile anterioare, care au acordat prioritate măsurilor preventive în sectoarele expuse la corupție. Progresul disparat al prevenției în perioada 2016-2020 a determinat menținerea sectoarelor identificate de strategia anterioară, cu suplimentarea acestora cu domeniul protecției mediului înconjurător și domeniul protejării patrimoniului cultural și înlăturarea sistemului judiciar.

Prezenta strategie a fost realizată în urma unui amplu proces de consultare cu sectorul public, dar și societatea civilă și mediul de afaceri din România. Astfel, prezenta strategie („Strategia”) realizează o radiografie a manifestării fenomenului la nivel național, și, corelativ, a capacității naționale de răspuns și prezintă o viziune integrată, armonizată inter-instituțional cu privire la misiunea și obiectivele necesar a fi asumate de principalele instituții cu responsabilități, cu obiective generale, specifice și acțiuni principale, individualizate în funcție de competențele legale ale fiecărei instituții și specificul sectoarelor prioritare. Strategia pune accent pe rafinarea mecanismelor de cooperare pentru obținerea unor rezultate cât mai eficiente în promovarea integrității și lupta împotriva corupției. Ca orizont de timp abordarea propusă vizează perioada 2021-2025.

B. ABORDAREA STRATEGICĂ

► Viziune

Viziunea acestei strategii este de a consolida sistemul național de prevenire și combatere a corupției prin consolidarea mecanismelor de identificare și gestionare a riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților circumscrise acestui fenomen, în vederea garantării profesionalismului și eficienței în sectorul public, a siguranței cetățenilor și de a susține un mediu social și economic dezvoltat.

Promovarea integrității organizaționale în sectorul public, dar și cel privat, este de natură a reduce cazurile de corupție, fraudă și a incidentele de integritate în sectoarele expuse la corupție. Totodată, un mediu de integritate robust va sprijini România în atingerea obiectivelor asumate la nivel internațional în domeniul anticorupției și a statului de drept. În acest context, promovarea obiectivelor

² Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024, pagina 27.

³ Programul de guvernare 2020-2024, pag. 225.

de politică externă a României, inclusiv prin îmbunătățirea imaginii României pe scena internațională, va accelera procesul de aderare a României la Convenția anti-mită a OCDE.

Resursele statului trebuie mobilizate coerent și eficient în vederea investigării și tragerii la răspundere penală a persoanelor implicate în activități circumscrise corupției inclusiv prin consolidarea mecanismelor de cooperare interinstituțională și a capacităților instituțiilor și autorităților competente, astfel încât să se asigure abordarea integrată a fenomenului.

Suplimentar măsurilor de combatere a corupției, strategia include măsuri care vizează latura de prevenire și educare atât a oficialilor, cât și a cetățenilor cu privire la teme precum: integritatea organizațională și diminuarea riscurilor de corupție, cadrul incriminator național al faptelor de corupție, drepturile omului, accesul la informații publice, transparența decizională, impactul corupției „mici” asupra serviciilor publice, etc.

► Misiune

Transpunerea în practică a viziunii se bazează pe următorii piloni:

- **voința politică** - factorul politic înțelege importanța unei societăți lipsite de corupție și va conlucra pentru aducerea la îndeplinire a măsurilor prevăzute de prezenta strategie;
- **integritatea** - reprezentanții instituțiilor și autorităților publice au obligația de a declara orice interese personale care pot veni în contradicție cu exercitarea obiectivă a atribuțiilor de serviciu și de a lua toate măsurile necesare pentru a evita astfel de situații;
- **prioritatea interesului public** - reprezentanții instituțiilor și autorităților publice au datoria de a considera interesul public mai presus de orice alt interes în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Aceștia nu trebuie să se folosească de funcția publică pentru obținerea de beneficii necuvenite patrimoniale sau nepatrimoniale, pentru ei, familiile lor sau persoane apropiate;
- **transparența** - reprezentanții instituțiilor și autorităților publice vor asigura accesul neîngrădit la informațiile de interes public, transparența procesului decizional și consultarea societății civile în cadrul acestui proces.

► Principii generale

Fiecare măsură se subsumează următoarelor principii, a căror respectare este esențială pentru realizarea unei administrații publice moderne și eficiente:

- **principiul statului de drept** în baza căruia este consacrată supremația legii, toți cetățenii fiind egali în fața acesteia. Acesta are la bază respectarea drepturilor omului și presupune separația puterilor în stat;
- **principiul răspunderii potrivit căruia** autoritățile statului răspund pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, inclusiv pentru modul de implementare a strategiilor;
- **principiul gestionării responsabile a riscurilor generate de comportamente lipsite de integritate**, ca parte integrantă din procesul managerial desfășurat de către fiecare organizație;
- **principiul proporționalității** în elaborarea și punerea în aplicare a procedurilor anticorupție: Instituțiile publice trebuie să elaboreze, să implementeze și să mențină proceduri puternice, care să fie adaptate la și proporționale cu riscurile și vulnerabilitățile instituționale și dimensionate în funcție de resursele și complexitatea organizației;
- **principiul răspunderii la cel mai înalt nivel de angajament**: Politicile de integritate nu vor fi eficiente dacă nu există un mesaj clar dat de administrație de la nivelul cel mai înalt în sensul sprijinirii acestor politici. Nivelul superior al conducerii pe fiecare palier al administrației trebuie să inițieze, să supravegheze și să conducă, prin puterea exemplului, punerea în aplicare a unei politici de respingere a corupției, recunoscând faptul că aceasta din urmă este contrară valorilor

fundamentale ale integrității, transparenței și responsabilității și că aceasta subminează eficacitatea organizațională;

- principiul prevenirii incidentelor de integritate potrivit căruia identificarea timpurie și înlăturarea în timp util a premiselor apariției faptelor de corupție sunt prioritare și imperative. Atât instituțiile publice, cât și cele private trebuie să dea dovadă de diligență în evaluarea partenerilor, agenților și contractorilor. Fiecare entitate ar trebui să evalueze riscurile de integritate asociate cu intrarea într-un parteneriat sau de contractare a unor acorduri cu alte entități și este dator să efectueze evaluări periodice ale riscurilor. La stabilirea de relații contractuale trebuie să verifice dacă respectivele organizații au politici și proceduri care sunt în concordanță cu aceste principii și orientări;
- principiul eficacității în combaterea corupției, care se bazează pe evaluarea continuă a activității instituțiilor cu atribuții în domeniu, atât din punctul de vedere al îndeplinirii cât mai complete a obiectivelor asumate pentru a produce efectele pozitive pe care societatea le așteaptă, cât și al managementului organizațional;
- principiul coerenței de acțiune inter-instituționale, în baza căruia instituțiile implicate în prevenirea și combaterea corupției trebuie să coopereze îndeaproape, asigurând o concepție unitară asupra obiectivelor ce trebuie îndeplinite și a măsurilor ce urmează a fi luate;
- principiul parteneriatului public - privat, care recunoaște importanța cooptării societății civile și a mediului de afaceri în activitățile concrete de implementare a măsurilor de prevenire a corupției;
- principiul accesului neîngrădit la informațiile de interes public și al transparenței decizionale;
- principiul cooperării internaționale active, care are în vedere cooperarea activă în formatele operaționalizate la nivelul Uniunii Europene și a celorlalte organizații europene și internaționale la care România este parte (Consiliul Europei, UNCAC, RAI, OCDE, etc), precum și asigurarea unui rol activ al României la nivel internațional.

C. FENOMENUL CORUPȚIEI ÎN ROMÂNIA - CONTEXT

C.1. Contextul european și internațional

Importanța prevenirii și combaterii corupției este evidențiată de includerea problematicilor specifice acestui domeniu în diferite instrumente de drept internațional, atât în izvoare principale de drept, cât și în documente programatice de acest nivel.

Din perspectiva europeană, sub egida Consiliului Europei a fost adoptată la Strasbourg la 27 ianuarie 1999 Convenția penală privind corupția, intrată în vigoare la data de 1 iulie 2002, ratificată de România prin Legea nr. 27/2002. De asemenea, statele membre ale Consiliului Europei și Comunitatea Europeană au adoptat la Strasbourg la 4 noiembrie 1999 Convenția civilă privind corupția, care definește în art. 2 „corupția”, prin care „se înțelege faptul de a solicita, de a oferi, de a da sau de a accepta, direct sau indirect, un comision ilicit sau un alt avantaj necuvenit sau promisiunea unui asemenea avantaj necuvenit care afectează exercitarea normală a unei funcții sau comportamentul cerut beneficiarului comisionului ilicit sau al avantajului necuvenit sau al promisiunii unui asemenea avantaj necuvenit”.

Privind domeniul anticorupție, Uniunea Europeană a subliniat constant importanța reformelor legislative, și a cadrului instituțional în materie, fie prin adoptarea legislației speciale anticorupție sau prin înființarea unor structuri specializate pentru investigarea și urmărirea penală a faptelor de corupție.

Tratatul privind funcționarea UE stabilește că fenomenul corupției reprezintă un domeniu al criminalității având o gravitate deosebită și dimensiune transfrontalieră [art. 83 alin. (1) din TFUE].

Conform Raportului Anticorupție al UE, fenomenul corupției generează costuri comunității europene în valoare de 120 miliarde de EUR, iar peste 69% dintre cetățenii europeni consideră corupția inacceptabilă⁴.

Implementarea Strategiei Naționale Anticorupție a făcut obiectul monitorizării realizate de către COM în cadrul Mecanismului de Cooperare și de Verificare. În ceea ce privește aprecierile Comisiei, exprimate în cadrul rapoartelor de monitorizare în decursul ciclului strategic încheiat, au conturat importanța SNA, ca fiind *instrumentul de bază prin care se încurajează acordarea de prioritate măsurilor preventive adoptate de către administrația publică, atât la nivel național, cât și la nivel local* (Raport 2016).

De asemenea, SNA a fost apreciată ca fiind instrumentul ce *deține potențialul de a deveni o politică eficace de prevenire a corupției dacă este pusă în aplicare în mod corespunzător și monitorizată pe teren* (Raport 2017).

Recomandările COM au vizat în permanență importanța susținerii de către factorul politic a procesului de implementare a SNA. Astfel, în cadrul aceluiași raport citat anterior, COM a apreciat că *dat fiind că punerea în aplicare a strategiei anticorupție a fost lansată la nivel tehnic, în prezent, aceasta are nevoie de o susținere politică vizibilă din partea Guvernului și a autorităților locale pentru a se înregistra progrese, astfel cum s-a întâmplat în cazul punerii în aplicare a strategiei inițiale, când s-au depus eforturi în vederea răspândirii bunelor practici și a încurajării organismelor publice să aloce resurse și să acorde atenție activității de combatere a corupției. Miniștrii responsabili de administrația publică centrală și miniștrii din sectoarele cheie, cum ar fi educația sau sănătatea, ar putea juca un rol deosebit de important.*

În decursul celor 4 ani implementarea SNA a înregistrat progrese constante. *În anul care a trecut s-au înregistrat în continuare progrese în ceea ce privește Strategia națională anticorupție* (Raport 2018).

Susținerea implementării SNA de către factorul politic, dublată de eforturile de a asigura durabilitatea măsurilor și ireversibilitatea luptei împotriva corupției par a fi principalele deziderate exprimate de către COM în vederea îndeplinirii acestui obiectiv de referință. *Prevenirea corupției este îngreunată de evoluțiile politice, care subminează credibilitatea progreselor fiind necesare eforturi suplimentare* (Raport 2019).

România a ratificat mai multe instrumente internaționale împotriva corupției după cum urmează: Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției⁵, Convenția privind dreptul penal asupra corupției⁶ și Convenția de drept civil privind corupția⁷, ale Consiliului Europei.

Grupul de State împotriva Corupției (GRECO) a fost constituit în anul 1999 pe baza unui acord parțial extins al Consiliului Europei, deschis statelor membre ale organizației și țărilor care au contribuit la lucrările Grupului Multidisciplinar împotriva Corupției, România fiind membru GRECO încă de la înființare. Obiectivul acestuia este de a îmbunătăți capacitatea membrilor săi de a lupta împotriva corupției, sens în care monitorizează respectarea Principiilor directe pentru lupta împotriva corupției, astfel cum au fost adoptate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, la data de 6 noiembrie 1997. De asemenea, GRECO monitorizează implementarea instrumentelor legale internaționale adoptate ca urmare a Programului de Acțiune împotriva Corupției. Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției (UNCAC) este un tratat internațional multilateral din domeniul anticorupție. Instrumentul internațional a fost negociat de statele membre ale Organizației Națiunilor Unite (ONU) și a fost adoptat de Adunarea Generală a ONU în octombrie 2003 și a intrat în vigoare în decembrie 2005. Tratatul recunoaște importanța măsurilor preventive, cât și a celor de combatere din domeniul anticorupție, având o abordare de natură transfrontalieră cu privire la fenomenul corupției, inclusiv prin dispoziții referitoare la cooperarea internațională și cu privire la confiscarea produsului

⁴ Raportul Special Eurobarometer 502, publicat în luna Iunie 2020.

⁵ Ratificată prin Legea nr. 365/2004.

⁶ Ratificată prin Legea nr. 27/2002.

⁷ Ratificată prin Legea nr. 147/2002.

infracțiunilor de corupție. Biroul ONU pentru droguri și criminalitate (UNODC) din Viena servește drept secretariat al UNCAC. Obiectivul UNCAC este de a reduce diferitele tipuri de corupție care pot apărea în context internațional, cum ar fi traficul de influență, abuzul de funcții, îmbogățirea ilicită, precum și corupția din sectorul privat.

RO participă activ în ciclul al doilea de evaluare a mecanismului de evaluare a implementării UNCAC, atât ca stat evaluator, cât și ca stat evaluat. RO a fost desemnată evaluator în cadrul procesului de evaluare a statelor Dominica și Republica Dominicană.

Totodată, RO este stat evaluat în al patrulea an de evaluare al celui de-al doilea ciclu, procedura de evaluare a implementării Convenției ONU împotriva Corupției (UNCAC) fiind demarată în data de 19 iunie 2019. Evaluarea RO este realizată de către două State Părți la UNCAC, Slovacia și Afganistan, conform Termenilor de Referință ai Mecanismului de Evaluare a implementării UNCAC.

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) este o organizație interguvernamentală și economică internațională care are drept scop dezvoltarea economiei și comerțului internațional. Cooperarea dintre România și OCDE în domeniul luptei anticorupție este gestionată în principal de Ministerul Justiției (MJ) prin colaborarea cu următoarele formate de lucru:

1. Rețeaua Anticorupție pentru Europa de Est și Asia Centrală (ACN)

ACN sprijină statele membre în eforturile lor de reformă anticorupție, în special implementarea practică a măsurilor anticorupție și aplicarea eficientă a legilor anticorupție.

România participă în mod activ la ACN prin reprezentanți ai MJ, ai Direcției Naționale Anticorupție (DNA) și ai Agenției Naționale de Integritate și deține funcția de președinte a Rețelei de Aplicare a Legii ACN (LEN). România deține statutul de membru din anul 2000.

2. Grupul de lucru anti-mită (WGB)

Înființat în 1994, WGB este responsabil pentru monitorizarea și aplicarea *Convenției OCDE privind combaterea mituirii funcționarilor publici în cadrul tranzacțiilor comerciale internaționale*, Recomandarea Consiliului pentru a combate în continuare mituirea funcționarilor publici în cadrul tranzacțiilor internaționale și instrumente conexe. Sistemul de monitorizare *inter-partes* al WGB se desfășoară în etape succesive și este considerat ca fiind „standardul de aur” al monitorizării.

La acest format Ministerul Justiției participă în calitate de invitat.

3. Grupul de lucru Senior Public Integrity Officials (SPIO).

SPIO reprezintă un format de lucru al OCDE ce permite schimbul de informații și bune practici între experții din mediul guvernamental al statelor membre OCDE implicați în gestionarea conflictelor de interese, promovarea transparenței și integrității în sectorul public și asumarea responsabilității prin mecanisme interne și externe de control. Principalele obiective ale SPIO sunt:

- Promovarea elaborării și implementării politicilor de integritate și anticorupție, care sprijină buna guvernare;
- Consolidarea valorilor fundamentale, credibilității și capacității instituțiilor implicate în elaborarea politicilor publice și identificarea condițiilor care influențează procesul de elaborare a politicilor publice.

Acest format de lucru este gestionat de Directoratul de Guvernanță Publică al OCDE, iar MJ gestionează relația cu acest format de lucru al OCDE din anul 2019.

4. Echipa Anticorupție (Anti-corruption Task Team - ACTT) a Comitetului de Asistență pentru Dezvoltare (DAC)

Dosarul este gestionat de MAE. România deține calitatea de participant în cadrul DAC din anul 2018.

Inițiativa Regională Anticorupție (Regional Anti-corruption Initiative - RAI) a fost înființată la Sarajevo, în februarie 2000, sub denumirea Inițiativa Anticorupție a Pactului de Stabilitate (SPAI), organizație care

are drept scop prevenirea corupției sub toate formele. Începând cu octombrie 2007, printr-o decizie a statelor membre, Inițiativa Anticorupție a Pactului de Stabilitate a devenit Inițiativa Regională Anticorupție, în urma transformării Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est în Consiliul pentru Cooperare Regională (RCC). RAI are drept membri 9 state din regiune, și anume: Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Macedonia, Muntenegru, România și Serbia, precum și trei țări cu statut de observator: Polonia, Georgia și Slovenia.

RAI asigură o abordare multidisciplinară a luptei împotriva corupției, vizând aspecte precum: adoptarea instrumentelor legale internaționale, consolidarea statului de drept, promovarea transparenței și integrității în domeniul afacerilor, precum și dezvoltarea unei societăți civile active. Totodată, conferă tuturor partenerilor săi un cadru general pentru coordonarea, optimizarea eforturilor și dialogul permanent cu comunitatea donatorilor.

Implicarea Ministerului Justiției (MJ) în RAI se realizează prin participarea activă la reuniunile periodice ale Comitetului de Conducere, găzduirea și organizarea unora dintre edițiile Școlii de vară pentru tinerii magistrați, participarea la evenimentele RAI pentru a disemina bunele practici anticorupție dezvoltate în România.

În decursul anului 2019, Ministerul Justiției a inițiat demersuri în vederea alăturării la Rețeaua Europeană de Integritate și Autorități privind Avertizorii (NEIWA).

Obiectivul de aderare la acest format a fost atins în anul 2020 la, alăturarea la acest demers reprezentând un context favorabil consolidării cooperării la nivel european între autoritățile naționale relevante în domeniul integrității.

Rețeaua Europeană de Integritate și Autorități privind Avertizorii a fost înființată în luna mai 2019, la Haga, la inițiativa Autorității pentru Avertizori din Țările de Jos, în vederea realizării schimbului de bune practici în domeniul integrității.

Ca avantaje rezultate din calitatea de membru a MJ, precum și din participarea la activitățile și reuniunile rețelei, amintim realizarea schimbului de bune practici în domeniul integrității în general, și al avertizorilor de integritate, în special. Rețeaua a reprezentat până în prezent o bună oportunitate de învățare reciprocă cu scopul de a asigura consolidarea protecției avertizorilor.

Rețeaua Autorităților de Prevenire a Corupției (Rețeaua Šibenik) este o rețea internațională a autorităților publice relevante în descoperirea și prevenirea săvârșirii faptelor de corupție, cu scopul de a promova colectarea, gestionarea și schimbul sistematic de informații și bune practici între aceste autorități, în parteneriat cu instituțiile internaționale interesate, precum GRECO. România a semnat declarația în 2018 în cadrul conferinței la nivel înalt denumită Consolidarea transparenței și a responsabilității pentru a asigura integritatea: uniți împotriva corupției, organizată de Președinția croată a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei (CoE), Grupul de State împotriva Corupției (GRECO) și Ministerul Justiției din Croația.

C.2. Contextul național

Politicile preventive promovate prin strategie acoperă o mare varietate de aspecte, având drept scop formarea unei culturi a integrității, strategia fiind corelată cu toate instrumentele internaționale anticorupție la care România este parte (MCV, GRECO, UNCAC, RAI).

În acest sens, SNA reunește măsurile de transparență instituțională și de prevenire a corupției, reglementate de diverse acte normative, referitoare la: codul etic/ deontologic/ de conduită, consilierul de etică, declararea averilor, declararea cadourilor, conflictele de interese, incompatibilitățile, transparența în procesul decizional, accesul la informații de interes public, protecția avertizorului în interes public, interdicțiile post-angajare în cadrul instituțiilor publice (pantouflage), funcțiile sensibile, gestionarea riscurilor de integritate și evaluarea ex-post a incidentelor de integritate.

C.2.1. Măsurile de transparență instituțională și de prevenire a corupției

I. Cod etic / deontologic / de conduită

Valorile etice și principiile general acceptate privind conduita sunt încorporate în coduri de conduită. În general, codul de conduită reprezintă un set de reguli adoptat în mod voluntar de grupul cărui i se adresează și nu este obligatoriu ca acesta să prevadă sancțiuni specifice pentru încălcarea regulilor prevăzute.

Codurile de conduită pot viza grupuri sau instituții foarte diverse, de la categorii profesionale până la companii sau instituții publice.

II. Consilierul de etică

În scopul respectării și monitorizării implementării principiilor și normelor de conduită de către funcționarii publici, conducătorii autorităților și instituțiilor publice desemnează un consilier de etică, funcționar public, de regulă din cadrul compartimentului de resurse umane.

De asemenea, autoritățile și instituțiile publice au obligația de a coordona, controla și monitoriza respectarea normelor de conduită de către personalul contractual, din aparatul propriu sau din instituțiile aflate în subordine, coordonare sau sub autoritate, cu respectarea prevederilor în domeniul legislației muncii și a legislației specifice aplicabile - art. 558 alin. (1) din Codul administrativ.

III. Declararea cadourilor

Declararea cadourilor reprezintă o obligație legală reglementată de prevederile Legii nr. 251/2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției, precum și de dispozițiile H.G. nr. 1126/2004 pentru aprobarea Regulamentului de punere în aplicare a Legii nr. 251/2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției.

IV. Declararea averilor și a intereselor

Declararea averilor și a intereselor este reglementată, în principal, de prevederile Legii nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative și de dispozițiile Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare.

V. Conflictele de interese

Legislația națională, respectiv Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, definește conflictul de interese ca fiind situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative.

Conflictul de interese de natură penală este definit de art. 301 din Codul penal, sub denumirea de folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane, ca fiind fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act prin care s-a obținut un folos patrimonial pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv,

Existența unui conflict de interese de natură administrativă nu presupune existența automată a unei fapte de corupție. Apariția unui conflict între interesele personale ale unui funcționar public și îndatoririle lui legale, fără ca acesta să fie rezolvat sau sancționat, poate avea ca rezultat corupția; un conflict de interese se poate concretiza, așadar, în cele din urmă, într-o infracțiune de corupție sau de serviciu. Soluționarea conflictelor de interese vizează, în consecință, adoptarea deciziilor în cadrul administrației publice exclusiv în baza interesului public.

VI. Incompatibilități

Problematika incompatibilităților este reglementată de Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative și Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare.

Pentru a evita confundarea conflictelor de interese cu incompatibilitățile este necesar să avem în vedere faptul că dacă, pentru existența unui conflict de interese persoanele publice trebuie să ia o decizie care să influențeze un interes personal, pentru a se afla într-o situație de incompatibilitate un oficial public nu trebuie să ia nicio decizie, fiind suficient faptul că exercită concomitent două sau mai multe funcții al căror cumul este interzis de lege.

VII. Interdicții după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice (*pantouflage*)

Legislația privind interdicțiile post-angajare vizează prevederi care sunt cuprinse în acte normative diverse, neexistând o reglementare unitară în acest sens:

- Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice - Secțiunea a 4-a Reguli de evitare a conflictului de interese, art. 61;
- Legea nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale - Secțiunea a 4-a Reguli de evitare a conflictului de interese, art. 74;
- Legea nr. 672/2002 privind auditul public intern - art. 22 alin. (5);
- Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției - art. 94 alin. (3);
- O.U.G. nr. 66 din 29 iunie 2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora - art. 13 alin. (1);
- Legea Concurenței nr. 21/1996/16 - art. 70.

VIII. Transparență în procesul decizional

Transparența organizațională și decizională în cadrul unei organizații constituie instrumente optime în descurajarea și combaterea abuzurilor și a faptelor de corupție. Legea nr. 52/2003 stabilește regulile procedurale minime aplicabile în vederea transparenței decizionale în cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, care pot fi dezvoltate conform specificului autorității prin elaborarea unei proceduri privind transparența decizională.

IX. Accesul la informații de interes public

Conform art. 31 alin. (1) din Constituția României, dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit, iar potrivit dispozițiilor alin. (2) al aceluiași articol, autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

Accesul liber și neîngrădit la informația de interes public constituie, astfel cum stipulează și art. 1 din Legea nr. 544/2001, unul dintre principiile fundamentale ale relațiilor dintre persoane și autoritățile publice, în conformitate cu Constituția României și cu documentele internaționale ratificate de Parlamentul României.

Așadar, accesul la informațiile de interes public reprezintă un drept al persoanelor, căruia îi corespunde obligația corelativă a autorităților și instituțiilor publice de a asigura exercitarea lui corespunzătoare. Astfel, orice persoană are dreptul să solicite și să obțină de la autoritățile și instituțiile publice

informațiile de interes public, în condițiile reglementate de Legea nr. 544/2001, iar autoritățile și instituțiile publice sunt obligate să asigure persoanelor, la cererea acestora, informațiile de interes public solicitate în scris sau verbal.

X. Protecția avertizorului în interes public

În prezent, protecția avertizorului în interes public este reglementată în legislația națională a României este reglementată de Legea nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii. Aceasta a apărut ca urmare a unei nevoi de instrumente pentru autoreglarea sistemului de integritate în cadrul administrației publice.

Anul 2020 a adus o nouă provocare legislativă, respectiv adoptarea Directivei (UE) 2019/1937 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii, precum și obligația corelativă a Statelor membre UE (SM) de a o transpune în dreptul intern.

În acest context, cadrul legislativ național va fi armonizat conform standardelor europene.

XI. Funcțiile sensibile

În conformitate cu definiția prevăzută de OSGG nr. 600/2018, funcție sensibilă este considerată acea funcție care prezintă un risc semnificativ de afectare a obiectivelor entității prin utilizarea necorespunzătoare a resurselor umane, materiale, financiare și informaționale sau de corupție sau fraudă.

Potrivit pct. 2.2.6 din Standardul 2 - Atribuții, funcții, sarcini din OSGG nr. 600/2018, conducătorul entității publice dispune identificarea funcțiilor sensibile pe baza unor factori de risc, centralizarea acestora la nivelul entității publice și stabilirea unei politici adecvate de gestionare a acestora prin elaborarea unor măsuri, astfel încât efectele negative asupra activităților desfășurate în cadrul entității publice să fie minime.

În ceea ce privește cadrul normativ, Noul Cod penal, adoptat prin Legea nr. 286/2009, intrat în vigoare la data de 1 februarie 2014, reglementează, în Titlul V al Părții speciale, „Infrațiunile de corupție și de serviciu”, acesta fiind structurat în două capitole: Capitolul I - „Infrațiuni de corupție” (art. 289-294) și Capitolul II - „Infrațiuni de serviciu” (art. 295-309).

În contextul amintirii legislației naționale ce reglementează infrațiunile de corupție amintim și *Legea nr. 78 din 8 mai 2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție*.

XII. Riscuri și vulnerabilități la corupție în administrația publică

Un element strategic al activității de prevenire a corupției și de asigurare a unui nivel ridicat de integritate îl constituie managementul riscurilor. Managementul riscurilor de corupție în cadrul administrației publice centrale/locale presupune identificarea, analizarea, evaluarea și monitorizarea riscurilor de corupție, precum și stabilirea și implementarea măsurilor de prevenire și control al acestora.

H.G. nr. 599/2018 reglementează Metodologia standard de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu indicatorii de estimare a probabilității de materializare a riscurilor de corupție, cu indicatorii de estimare a impactului în situația materializării riscurilor de corupție și formatul registrului riscurilor de corupție. Totodată, acest act normativ aprobă Metodologia de evaluare a incidentelor de integritate în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu formatul raportului anual de evaluare a incidentelor de integritate.

C.2.2. Concluziile studiului criminologic și a cercetării sociologice referitoare la fenomenul corupției

Având în vedere necesitatea creionării unui nou document strategic în domeniul anticorupției, Ministerul Justiției a derulat, în parteneriat cu Direcția Generală Anticorupție, un efort științific dual (studiu criminologic și cercetare sociologică) de colectare, analizare și interpretare a datelor referitoare la fenomenul corupției.

Astfel, studiul criminologic a avut ca obiectiv cercetarea fenomenului prin prisma experienței directe a persoanelor condamnate pentru săvârșirea unor infracțiuni de corupție, aflate în executarea unei pedepse privative de libertate în penitenciar sau în regim de probațiune.

Cercetarea sociologică a vizat percepția angajaților din administrația publică centrală cu privire la cauzele și factorii aferenți faptelor de corupție

Finalizat în luna decembrie 2020, efortul științific a implicat utilizarea metodelor de cercetare cantitativă (colectarea de chestionare) și calitativă (derularea de interviuri), iar concluziile au fost comparate cu cele ale studiului „Opinia persoanelor condamnate privind cauzele și consecințele corupției - Studiu privind corupția în România” derulat de MJ în parteneriat cu Facultatea de Drept - Universitatea din București și Facultatea de Drept din cadrul Universității VU Amsterdam în perioada 2014-2015.

Privitor la cadrul normativ și contextul organizațional public-privat, din ancheta criminologică a rezultat că există o toleranță ridicată la corupție, justificată prin faptul că în cadrul normativ sunt sancționate acțiuni cu o lungă istorie de acceptare și normalizare în cadrul societății. Darea și luarea de mită, traficul de influență sunt infracțiuni circumscrise unor practici sociale precum darul, reciprocitatea, sprijinul și schimbul informațional în cadrul familiei, rețelelor sociale, comunităților. Rezultatele cercetării sociologice confirmă percepția în rândul funcționarilor administrației centrale conform căreia principalele mecanisme prin care sunt proliferate faptele de corupție în România sunt aspecte ce țin de obișnuința de a oferi ceva pentru rezolvarea rapidă a solicitărilor.

Referitor la valorile și norme personale, persoanele condamnate pentru infracțiuni de corupție pun foarte mare preț pe valori dezirabile din punct de vedere social, respectiv familia, credința, munca, independența socială. De asemenea, orientările aspiraționale ale acestora sunt tot din sfera apartenenței sociale.

În ceea ce privește motivațiile, persoanele condamnate s-au implicat în fapte de corupție pentru beneficiile percepute. Aceste beneficii nu se reduc însă la cele materiale (bani sau alte foloase directe), ele acoperind un spectru larg de avantaje și gratificații, inclusiv sociale și simbolice. Cercetarea a relevat două tipuri de motivații (uneori suprapuse/combinat): primul tip motivațional are la bază beneficii materiale, apărând mai vizibil în cazurile de mică corupție examinate, și în special la infracțiunile de dare de mită. Al doilea tip este cel al motivației social-simbolice, mai vizibil în cazurile de mare corupție și corespunzător altor infracțiuni, cu precădere traficul de influență. Un alt aspect important: definițiile faptelor și motivațiilor pentru faptele de corupție comise sunt de multe ori diferite pentru aceleași persoane în funcție de momentul la care se face referire, în perioada ante-condamnare și în perioada post-condamnare.

Referitor la modul în care persoanele condamnate pentru corupție au perceput oportunitățile și au ajuns să ia deciziile de implicare în faptele incriminate, s-au desprins 2 tipuri principale:

- Tipul de decizie de implicare colectivă, corespunzător unui mod habitual, din obișnuință sau sub presiunea mediului organizațional, caracterizat de practici bazate pe norme informale, cu precădere în instituții publice nesupuse unui control riguros;
- Tipul de decizie de implicare individuală, corespunzător perceperii unei oportunități majore, și dictată de perspectiva unei acumulări consistente de beneficii economice, sociale, simbolice, sau politice.

Elemente de continuitate între cele două studii criminologice (2015 și 2020) sunt date și de aspectele privitoare la oportunitățile de corupție. Ambele studii arată că desfășurarea faptelor incriminate au avut o legătură strânsă cu mediul organizațional, locul de muncă sau viața profesională. Practic, mediul organizațional, atât în sectorul public cât și în sectorul privat, este cel care poate să încurajeze și să faciliteze faptele de corupție, așa cum poate să și educe și să sancționeze orice deviere de la regulile de integritate.

De asemenea, cercetarea științifică aduce sugestii importante pentru îmbunătățirea activităților de prevenire a faptelor de corupție.

Referitor la principalele motive care ar împiedica implicarea în fapte de corupție, s-au evidențiat următorii factori de prevenire: valorile morale și educația (68%), riscul de compromitere a carierei profesionale, pierderea locului de muncă (25%) și teama de a fi condamnat penal ori de a intra la închisoare (4%).

Studiul a evidențiat totodată o serie de măsuri care ar putea să ducă la creșterea eficienței prevenirii faptelor de corupție, printre care se numără o legislație mai clară (78% dintre respondenți), încurajarea mediului de afaceri și a societății civile în raportarea faptelor de corupție (65% dintre respondenți), educația civică (76% dintre respondenți), dezvoltarea digitalizării serviciilor publice (63% dintre respondenți) și organizarea sesiunilor de instruire în domeniul integrității la locul de muncă (53% dintre respondenți).

Studiul conține totodată o serie de recomandări pentru amplificarea eficienței măsurilor anticorupție adoptate la nivel statal prin documentele strategice în materie, grupate pe paliere de intervenție: educație, informarea /sensibilizarea publicului, cultura organizațională, respectiv legislație și instituții abilitate.

C.3. Definirea problemei: sectoare prioritare

SISTEMUL PUBLIC DE SĂNĂTATE

Sănătatea a reprezentat unul din sectoarele prioritare în cadrul Strategiei Naționale Anticorupție 2016-2020 (SNA), cu obiectiv dedicat și măsuri proprii.

Pentru a pune în aplicare măsurile dedicate sectorului sănătății a fost necesar un efort substanțial și o abordare integrată, luând în considerare atât specificul și varietatea activităților, cât și dimensiunea acestora.

În ceea ce privește stadiul implementării SNA în sectorul sănătății, rapoartele de monitorizare ne arată că în timp ce unele măsuri au fost implementate încă din anul 2016, continuând și în prezent, altele au rămas într-un stadiu incipient de implementare. În acest sens, continuă funcționarea mecanismului de feedback al pacienților⁸.

Acesta este implementat din luna decembrie 2016 până în prezent, fiind prelucrate 253.237 de chestionare SMS și 915.626 chestionare web.

În ceea ce privește, transparentizarea utilizării resurselor publice, Ministerul Sănătății, prin acțiunile întreprinse în ultimii ani, a acordat atenție activităților Parteneriatului pentru o Guvernare Deschisă (Open Government Partnership) și Planului de Acțiune Național aferent acestuia. În prezent, Ministerul Sănătății are publicate pe platforma unică la nivel național, data.gov.ro, un număr de 67 de seturi de date colectate atât de la nivelul instituției cât și de la nivelul unităților aflate în coordonarea sau subordinea sa. MS a înregistrat evoluții în acest sens, numărul de seturi de date publicate fiind în creștere de la un an la altul.

În ceea ce privește instituirea unui mecanism de trasabilitate a medicamentelor de pe piața românească, MS a creat un mecanism de monitorizare în timp real a stocurilor de medicamente la nivel național. În acest sens au fost introduse obligații de raportare zilnică online pentru unitățile de distribuție angro a medicamentelor, importatorii și fabricanții autorizați, precum și pentru farmaciile cu circuit închis și deschis. Această măsură oferă posibilitatea verificării trasabilității medicamentelor pe tot lanțul de distribuție, de la fabricație până la nivel de farmacie comunitară. Este asigurat accesul public la informațiile cu privire la situația stocurilor pentru fiecare medicament, pe pagina de internet a Ministerului Sănătății (<https://ser.ms.ro/access/user>).

⁸ mecanism de evaluare a satisfacției pacienților cu privire la calitatea serviciilor oferite de spitale, acesta include opțiunea de sesizare a incidentelor de integritate

La nivelul Ministerului Sănătății a fost consolidată structura de control și integritate prin înființarea Serviciului de Integritate în cadrul Direcției Control și Integritate, structură cu 7 posturi, prin reorganizarea Compartimentului de Integritate, structură cu 3 posturi.

Există și măsuri cu privire la care nu au fost înregistrate progrese, sau care se află într-un stadiu incipient de implementare, respectiv evaluarea performanței sistemului de achiziții centralizate al Ministerului Sănătății, precum și dezvoltarea unui nou mecanism de susținere financiară a educației medicale continue, care să elimine sponsorizările industriei farmaceutice și de echipamente medicale către personalul medical.

Având în vedere importanța acestui sector, la nivelul MS și a 4 structuri subordonate acestuia au fost derulate misiuni tematice de evaluare. Concluziile misiunilor tematice de evaluare au arătat necesitatea consolidării aplicării practice a prevederilor legislative referitoare la cele trei teme supuse evaluării: declararea cadourilor, protecția avertizorilor în interes public și a funcțiilor sensibile.

După cum rezultă din cele menționate anterior, concluziile ST SNA arată că implementarea măsurilor aferente sectorului sănătății a făcut progrese inegale.

SISTEMUL NAȚIONAL DE EDUCAȚIE

Asemănător sectorului sănătății, SNA 2016-2020 a reprezentat primul ciclu strategic care a inclus educația printre sectoarele prioritare, cu obiectiv dedicat și măsuri proprii. Luând în considerare varietatea activităților, precum și dimensiunea sectorului, pentru implementarea măsurilor, a fost necesar un efort substanțial și o abordare integrată.

În acest context, un efort integrat este reprezentat de încheierea *Protocolului de colaborare privind educația juridică în școli* încheiat între Ministerul Justiției, Ministerul Educației Naționale, Consiliul Superior al Magistraturii și Înalta Curte de Casație și Justiție, în baza căruia voluntarii judecătorești, procurori, avocați, notari, executori judecătorești, consilieri juridici și mediatori cu studii juridice au fost prezenți în școli pentru prezentarea temelor⁹ de educație juridică de interes atât pentru elevi, cât și pentru cadrele didactice și au fost organizate vizite de studiu la sediile instituțiilor părți ale Protocolului, inclusiv sedii ale instanțelor.

În ceea ce privește creșterea gradului de informare cu privire la standardele de integritate, concluziile rapoartelor anuale de monitorizare au arătat un interes crescut în implementarea măsurilor subsumate acestui scop. În acest sens amintim măsurile referitoare la introducerea unor noțiuni elementare de drept, etică și educație civică în programa școlară¹⁰, precum și înființarea de programe de pregătire universitară și postuniversitară pe teme de etică și integritate¹¹, care au înregistrat progrese în implementare.

Referitor la măsura privind adoptarea unui cod de etică pentru învățământul preuniversitar care să stipuleze interdicții clare, vizând practici de tipul meditațiilor acordate de către profesori elevilor de

⁹ Drepturile copilului, familia și violența în familie, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, răspunderea penală, comunicarea și spațiul public virtual, aspecte generale privind cadrul juridic național, european și internațional, sistemul judiciar din România, dreptul la muncă și voluntariatul, traficul de ființe umane, consumul de droguri, implicarea în procesul judiciar ș.a.

¹⁰ Amintim în acest sens programa pentru Educație socială pentru clasele V-VIII aprobată prin OMEN nr. 3393/28.02.2017 - introducerea noțiunilor axate pe dezvoltarea competențelor sociale (Gândire critică și drepturile copilului - clasa a V-a, Educație interculturală - clasa a VI-a, Educație pentru cetățenie democratică - clasa a VII-a, Educație economico-financiară - clasa a VIII-a);

¹¹ Începând cu anul universitar 2018-2019, cursurile de acest tip au devenit obligatorii în cadrul studiilor universitare de masterat și doctorat.

Exemple:

- Universitatea de Vest din Timișoara - program postuniversitar: *Consiliere Etică în Școli*;
- Facultatea de Administrație Publică din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative - program de master, *Integritate publică și politici anticorupție*;
- Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării (FSPAC) din cadrul Universității Babeș - Bolyai din Cluj - Napoca - program postuniversitar „*Integritate Publică și Politici Publice Anticorupție*”

la propriile clase” aceasta a fost implementată prin adoptarea Codul-cadru de etică al personalului didactic din învățământul preuniversitar, care conține o serie de interdicții și obligații ale cadrelor didactice în relațiile cu beneficiarii direcți ai educației. Inspectoratele școlare județene au procedat la elaborarea propriilor coduri de conduită, iar la nivelul universităților este aplicabil Codul de etică și deontologie profesională universitară.

Măsuri relevante din perspectiva desfășurării în condiții de transparență și integritate a examenelor naționale și de bacalaureat, care au fost implementate, sunt reprezentate de monitorizarea video și audio a concursurilor și examenelor naționale organizate în sistemul educațional, precum și constituirea centrelor de evaluare a lucrărilor de bacalaureat și evaluarea națională de la clasa a opta în județe limitrofe celor în care s-a desfășurat examenul și desemnarea aleatorie a județelor pentru care se realizează evaluarea, ulterior finalizării fiecărei probe.

Referitor la măsura privind introducerea unui sistem sancționator disuasiv anti-plagiat, precum și dezvoltarea unui mecanism de avertizare și detectare timpurie a comportamentelor neconforme, Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU) a întreprins numeroase acțiuni de verificare de-a lungul timpului. În acest sens a fost aprobată o listă a programelor recunoscute de CNATDCU și utilizate la nivelul instituțiilor de învățământ superior organizatoare de studii universitare de doctorat, în vederea stabilirii gradului de similitudine pentru lucrările științifice (softuri anti-plagiat).

În ceea ce privește implementarea măsurii privind publicarea standardizată a informațiilor privind veniturile, cheltuielile, achizițiile publice, sponsorizările, precum și activitatea academică de la nivelul unităților sistemului de învățământ de stat/ instituțiilor de învățământ superior, aceasta a înregistrat progrese inegale la nivelul structurilor de învățământ din perspectiva respectării standardului privind publicarea informațiilor de interes public (Anexa 4 la SNA 2016-2020).

Având în vedere importanța acestui sector, la nivelul ME (și a 4 structuri subordonate/aflate sub autoritatea/în coordonarea acestuia) a fost desfășurată o misiune tematică de evaluare, ale cărei concluzii au arătat că implementarea legislației de prevenire a corupției în sistemul educațional este inegală, fiind necesară creșterea implicării ME în calitate de coordonator al unităților din sistemul educațional din România în ceea ce privește implementarea SNA.

Concluziile ST SNA arată că implementarea măsurilor aferente sectorului educației a înregistrat progrese la nivelul tuturor măsurilor subsumate, însă inegale din perspectiva implicării unităților din sistemul educațional din România. Din acest considerent finalul acestui ciclu strategic conturează existența nevoii de consolidare a capacității de gestionare a implementării măsurilor dedicate educației. În același sens amintim faptul că una dintre recomandările adresate ME, urmare desfășurării misiunii de evaluare tematică, a fost luarea în considerare a posibilității de elaborare a unei Strategii împotriva corupției dedicate sistemului național de educație.

MEDIUL DE AFACERI DIN ROMÂNIA

În mod similar strategiei anticorupție anterioare, SNA 2016-2020 a menținut mediul de afaceri ca fiind un sector expus riscurilor de corupție, obiectivul specific 3.7. incluzând acțiuni având drept scop promovarea unor integrității organizaționale și a conformității în cadrul întreprinderilor publice și companiilor private din România.

La modul general și având în vedere conținutul obiectivului specific menționat anterior, se poate constata că au fost înregistrate evoluții în promovarea integrității în mediul de afaceri, mai ales în cadrul întreprinderilor publice. Cu toate acestea, mediul de afaceri din România nu a adoptat principii și standarde internaționale de integritate organizațională la scară largă, inițiativele din acest domeniu având mai mult caracter singular sau sectorial. În general, se poate constata că integritatea nu reprezintă un principiu de bază avut în vedere de managementul companiilor.

Având în vedere măsura care vizează colaborarea cu Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) din acest obiectiv, Ministerul Justiției (MJ) a inițiat mai multe demersuri pentru a

promova argumentele de aderare a României la OCDE. MJ s-a implicat activ în mai multe proiecte derulate de OCDE cu alte instituții publice din România. Astfel, numărul formatelor de lucru în cadrul cărora MJ se implică activ s-a extins, fiind derulate activități cu următoarele formate de lucru: SPIO (Senior Public Integrity Officials); ACN (Rețeaua Anticorupție a OCDE); ACTT (Anticorruption Task Team) și Grupul de lucru anti-mită (WGB).

Urmare unor eforturi continue din partea MJ, implementarea proiectului de asistență tehnică privind conformitatea legislației române cu prevederile Convenției anti-mită a OCDE a fost demarată în anul 2020. Această activitate reprezintă o etapă a foii de parcurs ce trebuie să fie implementată de autoritățile române pentru a deveni membru în cadrul WGB. Proiectul este în implementare, fiind transmise documente detaliate privind legislația penală și procesul penal român și practica instanțelor judecătorești în materie. Totodată, MJ a facilitat organizarea unei serii de interviuri între experții evaluatori ai OCDE și sectorul public, practicieni, mediul de afaceri, societatea civilă și mediul academic.

Comparativ cu anul 2016, apreciem că planurile de integritate elaborate de întreprinderile publice surprind mai corect contextul organizațional și au în vedere implementarea mai multor standarde relevante tipului de activități desfășurate. Tot în acest context, MJ a constatat că întreprinderile publice nu se mai limitează în a prelua modul de lucru din sectorul public și au început să preia exemple de bune practici din mediul de afaceri privat. Astfel, s-au putut observa situații în care a avut loc externalizarea unor servicii (de exemplu - mecanismul de soluționare a sesizărilor transmise de avertizorii de integritate) sau obținerea unor certificări internaționale (Standardul Anticorupție ISO 37001¹²).

MJ a fost implicat în mai multe activități care promovează dialogul și cooperarea între sectorul public și mediul de afaceri, după cum urmează:

→ întrunirea platformei de cooperare a mediului de afaceri;

Platforma de cooperare întrunește reprezentanți ai mediului de afaceri privat, întreprinderi publice și o parte dintre autoritățile care au în subordine companii de stat. Discuțiile au permis transmiterea unor informații relevante între sectorul public și mediul de afaceri privat.

→ Derularea demersului comun MJ - AmCham, având drept scop promovarea integrității în cadrul întreprinderilor publice. Inițiat în anul 2018, acest demers a permis purtarea unor discuții aprofundate pe teme de integritate relevante întreprinderilor publice. Demersul a facilitat transmiterea de bune practici din sectorul privat în cel public. Totodată, MJ a dezvoltat o rețea a întreprinderilor publice ce au manifestat un interes constant cu privire la domeniul integrității.

În concluzie, implementarea acestui obiectiv specific a înregistrat progrese, atât datorită eforturilor MJ, dar și existenței unui interes manifestat de mediul de afaceri privat și anumite întreprinderi publice de a promova un mod integru de a derula afaceri. Viitoarea strategie explorează modul în care pot fi promovate inițiative de integritate în mediul de afaceri, care să fie asumate la o scară cât mai extinsă de sectorul privat.

DOMENIUL ACHIZIȚIILOR PUBLICE

În ceea ce privește domeniul achizițiilor publice, constatăm că majoritatea măsurilor prevăzute de obiectivul specific 3.6. din SNA 2016-2020 au fost implementate de către instituțiile responsabile. Cu toate acestea, domeniul achizițiilor publice rămâne expus riscurilor de corupție din prisma accesului la resurse financiare. Totodată, pandemia COVID-19 a expus vulnerabilitățile din sistem, mai ales din perspectiva achizițiilor de aparatură medicală, medicamente și echipamente de protecție.

---

¹² De exemplu, NuclearElectrica a obținut această certificare în cursul anului trecut.

Un rol important în promovarea agendei anticorupție în acest domeniu este deținut de Agenția Națională pentru Achizițiile Publice (ANAP), instituție care s-a implicat activ implementarea măsurilor prevăzute de SNA 2016-2020 în acest domeniu.

Din perspectiva transparenței în achiziții publice, ANAP și Agenția pentru Agenda Digitală a României (AADR) asigură publicarea de informații privind societățile cu condamnări definitive, precum și cu cele care nu au executat în mod corespunzător contractele atribuite în cadrul procedurilor de achiziții publice.

Implicarea sectorului privat în promovarea integrității în achiziții publice s-a realizat în cadrul Proiectului „Pactele de Integritate - Mecanisme de control civil pentru salvagardarea fondurilor europene”, finanțat de Comisia Europeană.

Proiectul pilot este implementat de Transparency International Romania și Institutul pentru Politici Publice, care testează Pactele de Integritate în cadrul a două proiecte:

- „Creșterea gradului de acoperire și de incluziune a sistemului de înregistrare a proprietăților în zonele rurale din România”, derulat de ANCPI, finanțat prin Programul Operațional Regional;
- Proiectul de realizare a Catalogului Electronic pentru școli, derulat de Ministerul Educației Naționale, finanțat prin Programul Operațional Competitivitate.

Din punct de vedere al sprijinului metodologic, prin intermediul proiectului SIPOCA 45, în cadrul căruia ANAP are calitate de beneficiar, a fost dezvoltat Ghidul online al achizițiilor publice (www.achizitiipublice.gov.ro), care oferă suport operațional tuturor actorilor implicați în sistemul național al achizițiilor publice. Ghidul oferă informații care acoperă toate procesele unei proceduri de achiziție publică, realizată de către orice autoritate contractantă, pe întreg parcursul de derulare a tuturor activităților, mai precis de la momentul identificării unei nevoi până la analiza gradului de realizare a indicatorilor de performanță asociați achizițiilor și oferirea datelor și informațiilor cu privire la rezultatele obținute și identificarea măsurilor de îmbunătățire a proceselor de achiziții publice.

ANAP a întreprins diverse acțiuni în vederea adoptării unor norme și proceduri necesare eficientizării controlului ex-ante, finalizându-se cu 1 metodologie și 6 note interne și 4 acte normative.

În ceea ce privește rezultatele privind măsura derulării unor cursuri de formare profesională în materia achizițiilor publice, este de menționat acțiunea dezvoltată de ANAP în parteneriat cu MJ, INM și ANFP. Institutul Național al Magistraturii și Agenția Națională a Funcționarilor Publici arată că au derulat programe de formare profesională în domeniul achizițiilor publice.

ANAP și MJ, în calitate de instituții responsabile, au depus eforturi pentru dezvoltarea unui mecanism de recompensare pentru ofertanții care s-au dovedit a fi integri în derularea afacerilor lor. Având în vedere dificultățile întâmpinate în ceea ce privește implementarea acestei măsuri cu respectarea cadrului unional, a fost consultată și Comisia Europeană DG GROWTH: Piață Internă, Industrie, Antreprenariat și IMM-uri, care nu ne-a putut sprijini având în vedere caracterul general al măsurii. Evidențiem că această măsură este încă în lucru.

O altă măsură care nu a fost implementată în acest ciclu strategic a fost realizarea analizei practicii judiciare în materie de achiziție publică. Această măsură va fi avută în vedere pentru a fi preluată în viitoarea SNA.

MJ a continuat să acorde importanță integrității în domeniul achizițiilor publice, inclusiv din perspectiva temelor de evaluare aferente misiunilor de evaluare tematică aferente SNA 2016-2020, care au vizat, printre altele, mecanismul de prevenire a conflictului de interese în procedura de atribuire a contractelor de achiziție publică (sistem PREVENT). S-a putut constata că funcționarii publici respectau, în general, prevederile referitoare la sistemul PREVENT.

În concluzie, deși au fost înregistrate evoluții importante în domeniu, achizițiile publice vor rămâne un sector prioritar de intervenție strategică, pentru viitorul document programatic.

FINANȚAREA PARTIDELOR POLITICE ȘI A CAMPANIILOR ELECTORALE

Un alt sector prioritar al SNA 2016-2020 vizează finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, sector care a făcut și obiectul de analiză al rundeii a treia de evaluare a Grupului de State împotriva Corupției. GRECO a încheiat procedura de conformitate cu privire la acest sector prin adoptarea în anul 2017 a Addendumului la cel de-al doilea Raport de Conformitate privind România, rămânând parțial implementate doar două recomandări din cele treisprezece formulate de organismul anticorupție.

O parte din recomandările formulate de GRECO au fost preluate și de SNA 2016 - 2020, dintre măsurile formulate în documentul strategic rămânând parțial implementate cele două recomandări menționate și anterior și care vizează creșterea sancțiunilor aplicabile în conformitate cu Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, astfel încât să fie eficiente, proporționale și cu efect de descurajare, precum și introducerea obligației legale ca toate donațiile ce depășesc un anumit plafon să fie făcute prin sistemul bancar.

Măsura referitoare la organizarea periodică de către AEP a unor sesiuni de formare pentru reprezentanții partidelor politice a fost implementată prin dialogul permanent dintre Autoritate și reprezentanții formațiunilor politice și mandatarii financiari ai acestora.

În perioada de referință, reprezentanții AEP au asistat părțile interesate fie la cererea acestora, fie cu ocazia unor sesiuni de informare sau a unor dezbateri publice.

Astfel, în anii 2016, 2018 și 2019 au fost organizate 14 sesiuni de informare și instruire, care au reunit un număr de 232 de participanți.

În anul 2017, având în vedere contactul permanent dintre personalul AEP cu atribuții în domeniu și mandatarii financiari ai competitorilor electorali, precum și faptul că aceștia, în cele mai multe cazuri, au desemnat aceiași mandatarii financiari ca în anul 2016, nu s-a impus organizarea de noi evenimente și sesiuni de formare, Autoritatea Electorală Permanentă informând și asistând părțile interesate la cerere.

Pentru alegerile din anul 2017, alegerilor reprezentanților României în Parlamentul European și a Președintelui României în anul 2019 au fost elaborate și diseminate competitorilor electorali Ghiduri referitoare la finanțarea campaniilor electorale.

În anul 2020, în contextul pregătirii și desfășurării alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale și a alegerilor pentru Senat și Camera Deputaților, au fost organizate o conferință de presă și 5 sesiuni de instruire a mandatarilor financiari și a reprezentanților acestora sau ai formațiunilor politice.

Măsura referitoare la asigurarea publicității surselor de finanțare a activității partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a cheltuielilor aferente, a fost realizată prin publicarea pe site-ul www.finantarepartide.ro a raportărilor înaintate Autorității Electorale Permanente de partidele politice (33 de rapoarte în anul 2016, 43 în anul 2017, 31 în anul 2018, 44 în anul 2019 și 68 în anul 2020).

Referitor la măsura privind dezvoltarea și utilizarea programelor informatice pentru eliminarea votului multiplu și a votului exprimat fără drept, aceasta a fost implementată prin cooperarea cu Serviciul de Telecomunicații Speciale (STS) în vederea dezvoltării Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal (SIMPV), pus în practică pentru prima dată la alegerile din anul 2016, precum și a altor aplicații informatice folosite la procesul electoral. SIMPV a fost ulterior operaționalizat pentru toate tipurile de alegeri și referendumuri.

Măsura privind activitatea și statutul juridic al experților electorali și al operatorilor de calculator, menționăm că prevederile cadrului legislativ în vigoare¹³ reglementează condițiile de admitere a persoanelor în Corpul experților electorali sau în evidențele operatorilor de calculator fiind asigurate profesionalismul, imparțialitatea și integritatea experților electorali și a operatorilor de calculator. Autoritatea Electorală Permanentă monitorizează în mod permanent îndeplinirea acestor condiții,

¹³ Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, cu modificările și completările ulterioare, Hotărârea Autorității Electorale Permanente nr. 11/2015, cu modificările și completările ulterioare, precum și Hotărârea Autorității Electorale Permanente nr. 36/2019, cu modificările și completările ulterioare,

precum și situațiile în care oficialii electorali au fost sancționați contravențional sau penal în legătură cu un proces electoral.

În anii 2019 au fost organizate 4 sesiuni de instruire a președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate sau pentru votul prin corespondență și a locțiitorilor acestora, un seminar de instruire a persoanelor desemnate în cadrul birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate la alegerile pentru Președintele României, precum și o instruire cu 120 de persoane din cadrul MAE în vederea participării la organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Președintele României.

În anul 2020 au fost organizate 120 de sesiuni de instruire totalizând un număr de 1.602 participanți. Sesiunile au fost organizate de Serviciul de Telecomunicații Speciale, cu sprijinul Autorității Electorale Permanente și al Ministerului Afacerilor Externe. Dintre acestea persoane, 1259 au fost desemnate, prin decizie a Autorității Electorale Permanente, ca membri-operatori în cadrul birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate.

În perioada 2016-2020 AEP a publicat numeroase materiale și ghiduri informative în ceea ce privește domeniul acesteia de activitate¹⁴.

Cu scopul implementării măsurii referitoare la publicarea în format deschis a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, la adresa www.finantarepartide.ro au fost publicate rapoarte detaliate¹⁵.

---

¹⁴ Materiale informative 2016-2020

- Reglementări privind alegerea autorităților administrației publice locale din anul 2016 (care a inclus și un ghid al președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare);
- ghid al președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare în anul 2018;
- Ghidul birourilor electorale ale secțiilor de votare organizate pe teritoriul României;
- Instrucțiuni privind exercitarea dreptului de vot prin corespondență la alegerile pentru Președintele României din anul 2019 (au fost transmise Companiei Naționale Poșta Română S.A. în vederea multiplicării și inserării în plicurile ce conțin documentele necesare exercitării dreptului de vot prin corespondență);
- Ghidul alegătorului din străinătate 2019;
- Manualul expertului electoral (publicat la Aplicația de testare online a experților electorali);
- Material de informare privind condițiile de admitere în Corpul experților electorali (publicat la adresa www.roaep.ro, secțiunea Corpul experților electorali);
- Clipuri video de informare a alegătorilor privind condițiile de exercitarea a dreptului de vot (realizat în limba română și în limba maghiară în colaborare cu Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Sănătății, fiind adus la cunoștința publicului atât prin intermediul rețelelor de socializare, cât și prin intermediul televiziunilor și radioului);
- Clip video privind recrutarea experților electorali și a operatorilor de calculator (difuzat pe toate platformele de socializare utilizate de Autoritatea Electorală Permanentă);
- Material suport pentru instruirea președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare și a locțiitorilor acestora cu privire la organizarea și desfășurarea alegerilor locale din data de 27 septembrie 2020 (în format .ppt);
- Material suport pentru instruirea președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare din țară și a locțiitorilor acestora cu privire la organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare din data de 6 decembrie 2020 (în format .ppt);
- Material suport pentru instruirea președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate și a locțiitorilor acestora cu privire la organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare din data de 6 decembrie 2020 (în format .ppt);

- ¹⁵ - Raportul detaliat privind veniturile și cheltuielile realizate în anul 2019;
- Raportul detaliat privind cuantumul datoriilor înregistrate în anul 2019 de partidele și formațiunile politice;
- Raportul detaliat privind lista sancțiunilor aplicate partidelor și formațiunilor politice în anul 2019;
- Raportul detaliat privind sumele din cererile de rambursare pentru campaniile electorale din anul 2019;
- Raportul detaliat privind sumele rambursate aferente cheltuielilor electorale din anul 2019;
- Raportul detaliat privind sumele obținute din subvenții și modul de cheltuire a acestora, aferent anului 2019;
- Raportul detaliat privind lista furnizorilor serviciilor și/sau bunurilor utilizate în campaniile electorale din anul 2019;
- Raportul detaliat privind numărul de materiale de propagandă electorală produse și utilizate, defalcat pe categorii, raportat de competitorii electorali - referitor la procesele electorale desfășurate în anul 2019;
- Raportul detaliat privind veniturile și cheltuielile realizate în anul 2020;

Sectorul dedicat creșterii integrității în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale reprezintă unul dintre sectoarele prioritare în care au fost înregistrare progrese considerabile la nivelul tuturor măsurilor dedicate.

ACTIVITATEA MEMBRILOR PARLAMENTULUI

SNA 2016 - 2020 a identificat printre sectoarele vulnerabile și activitatea membrilor Parlamentului, reglementând un set de măsuri pentru creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție. Menționăm că, spre deosebire de exercițiul strategic anterior, Parlamentul nu a adoptat o declarație de aderare la valorile fundamentale, principiile, obiectivele și mecanismul de monitorizare al documentului strategic.

Din cele 8 măsuri reglementate de SNA pentru acest sector vulnerabil, o parte din ele fiind preluate din rapoartele organismului anticorupție al Consiliului Europei (GRECO), Parlamentul a implementat parțial doar două măsuri, prin adoptarea Hotărârii nr. 77/2017 privind Codul de conduită al deputaților și senatorilor, precum și prin modificarea Regulamentului Camerei Deputaților, care conține în prezent criterii și proceduri pentru înlăturarea imunității parlamentare a membrilor Parlamentului, inclusiv a celor care sunt și membri ai Guvernului.

DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

Protecția mediului în România reprezintă un domeniu care a evoluat, în special prin prisma aderării României la organizațiile internaționale și în special la Uniunea Europeană. Cultura populară și cultura juridică privind protecția mediului, la rândul lor, s-au dezvoltat în România, tot ca urmare a deschiderii țării spre comunitatea internațională, fiind nevoie însă de mult mai multe eforturi pentru prevenirea și combaterea infracțiunilor de mediu.

La nivel național, potrivit Strategiei privind dezvoltarea durabilă, aprobată prin HG nr. 877/9 noiembrie 2018, care se axează pe cele 17 ODD-uri asumate la nivelul ONU, dezvoltarea durabilă este și o paradigmă de funcționare a unei societăți echitabile. Această abordare implică o societate pașnică în care beneficiile dezvoltării durabile promovează accesul la justiție pentru toți și crearea unor structuri legislative și instituționale eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile. Dezvoltarea durabilă poate deveni o abordare funcțională doar dacă societatea va conștientiza și își va însuși această perspectivă ca pe o realitate firească.

Pentru a ilustra amploarea problematicilor de mediu prezentăm câteva exemple:

Defrișările ilegale

Conform datelor din ciclul doi al Inventarului Forestier Național (IFN), anual dispar din pădurile României peste 20 de milioane de metri cubi de lemn.

Situația a fost prezentată în presa internațională (ajungând să fie comparată cu dezastrul din pădurile Amazonului) și, în cele din urmă, a ajuns pe agenda Comisiei Europene, care a transmis, la începutul lunii februarie 2020, o scrisoare premergătoare deschiderii procedurii de infringement.

În acest context, într-un comunicat¹⁶ al COM se arată că : În cazul României, autoritățile naționale nu au fost în măsură să verifice efectiv operatorii și să aplice sancțiuni corespunzătoare. Inconsecvențele din legislația națională nu permit autorităților române să verifice cantități mari de lemn recoltat ilegal. În plus, Comisia a constatat că autoritățile române gestionează pădurile, inclusiv prin autorizarea

- Raportul detaliat privind cuantumul datoriilor înregistrate de partidele și formațiunile politice, în anul 2020;
- Raportul detaliat privind cuantumul împrumuturilor și al rambursărilor acestora, în anul 2020 (date disponibile parțial) ;
- Raportul detaliat privind cuantumul împrumuturilor transformate în donații, în anul 2020 (date disponibile parțial) ;
- Raportul detaliat privind lista sancțiunilor aplicate partidelor și formațiunilor politice, în anul 2020;
- Raportul detaliat privind sumele obținute din subvenții și modul de cheltuire a acestora, în anul 2020.

¹⁶ https://ec.europa.eu/romania/news/20200212_infringement_taieri_ilegale_paduri_ro.

exploatării forestiere, fără a evalua în prealabil impactul asupra habitatelor protejate, după cum se prevede în Directiva Habitate și în Directiva privind evaluarea strategică de mediu. De asemenea, există deficiențe în ceea ce privește accesul publicului la informațiile privind mediul din planurile de gestionare a pădurilor. Prin urmare, Comisia a decis să trimită României o scrisoare de punere în întârziere, acordându-i un termen de o lună pentru a lua măsurile necesare în vederea remedierii deficiențelor identificate de Comisie. În caz contrar, Comisia poate decide să trimită autorităților române un aviz motivat.

După ce a analizat în detaliu argumentele prezentate de România în urma unei scrisori de punere în întârziere trimise în februarie 2020, Comisia a ajuns la concluzia că problemele de la fața locului nu au fost soluționate. Prin urmare, Comisia a emis un aviz motivat, prin care aceasta îndeamnă insistent România să pună în aplicare în mod corespunzător Regulamentul UE privind lemnul (Regulamentul (UE) nr. 995/2010), care interzice producerea și introducerea pe piața UE a produselor obținute din bușteni recoltați în mod ilegal.

Poluarea aerului

Anual, în România aprox. 25.000 de persoane își pierd viața din cauze aflate în legătură cu poluarea¹⁷.

COM a deschis procedura de infringement împotriva României din cauza problemelor legate de calitatea aerului. În acest context, COM a solicitat României să adopte programe naționale de control a poluării atmosferice. Comisia îndeamnă insistent România (și Grecia) să adopte programele naționale de control al poluării atmosferice, în conformitate cu Directiva (UE) 2016 privind reducerea emisiilor naționale de anumiți poluanți atmosferici. Directiva prevede obligația statelor membre de a elabora, a adopta și a pune în aplicare programe naționale de control al poluării atmosferice, în vederea atingerii unor niveluri de calitate a aerului care să nu genereze efecte negative semnificative sau riscuri pentru sănătatea umană și pentru mediu. Directiva stabilește angajamente de reducere a emisiilor pentru emisiile atmosferice antropice ale statelor membre în ceea ce privește diferite substanțe (dioxid de sulf, oxizi de azot, compuși organici volatili nemetanici, amoniac și particule fine. Emisiile generate de acești poluanți, precum și impactul acestora trebuie monitorizate și raportate.

Distrușgerea râurilor

În 2015, COM a declanșat procedura de infringement împotriva României din cauza a 27 de microhidrocentrale amplasate în arii protejate care au distrus ecosistemele de pe mai multe râuri de munte.

Managementul deșeurilor și al siturilor contaminate sau potențial contaminate

În anul 2008, România a fost condamnată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene pentru neîndeplinirea obligației legale de a închide și ecologiza 68 de depozite de deșeuri.

Multe astfel de realități contrare mediului au devenit în ultimii ani perceptibile, iar mass-media prezintă frecvent cazuri de afectare a condițiilor de mediu. Este imperios necesar, ca atât în lumina obligațiilor internaționale, dar mai ales în vederea protejării mediului și a condițiilor de viață din România, generația actuală și autoritățile competente ale statului să demonstreze voință politică și să creeze sinergii pentru a proteja mediul, inclusiv prin stabilirea și aplicarea unor măsuri de prevenire eficiente.

Grupul de lucru pentru chestiuni generale, inclusiv evaluare (GENVAL) a decis la 14 decembrie 2016 ca cea de a opta rundă de evaluări reciproce să fie dedicată punerii concrete în aplicare și funcționării politicilor europene de prevenire și de combatere a infracțiunilor împotriva mediului. S-a convenit ca evaluarea să se concentreze asupra infracțiunilor considerate de statele membre ca necesitând o atenție deosebită. În acest scop, cea de a opta rundă de evaluări abordează două domenii specifice: traficul ilegal de deșeuri și generarea sau manipularea ilegale de materiale periculoase.

România a fost cel de-al 22-lea stat evaluat. Raportul a fost întocmit de echipa de experți cu ajutorul Secretariatului General al Consiliului, pe baza constatărilor rezultate în urma vizitei de evaluare care a

¹⁷ <https://www.eea.europa.eu/themes/air/country-fact-sheets/2020-country-fact-sheets/romania>.

avut loc în România în perioada 13-16 noiembrie 2018, și pe baza răspunsurilor detaliate ale României la chestionarul de evaluare, împreună cu răspunsurile detaliate la o serie de întrebări suplimentare.

Raportul elaborat urmare evaluării conține și o serie de recomandări cu privire la aspectele care trebuie îmbunătățite. În acest sens, Strategia este corelată cu o serie de instrumente de evaluare internaționale la care România este parte, inclusiv GENVAL.

În relațiile sociale aferente domeniului protecției mediului înconjurător, corupția joacă un rol major, ea afectează politicile de mediu și modul în care sunt gestionate resursele naturale. Un material informativ publicat de ONU cu ocazia zilei internaționale anticorupție¹⁸ vorbește despre implicarea corupției în problemele de mediu. De la deturnarea de fonduri din programele de mediu și eliberarea ilegală de autorizații pentru exploatarea resurselor naturale, până la complicitatea funcționarilor publici care facilitează macro-criminalitatea de mediu, faptele de corupție apar la fiecare nivel, permițând acțiuni care degradează mediul înconjurător și împiedică accesul oamenilor la resurse vitale.

Manifestarea interesului la nivel internațional cu privire la efectele fenomenului corupției asupra mediului înconjurător nu reprezintă un element de noutate. În acest context, spre exemplu, Banca Mondială analizează¹⁹ problema defrișărilor ilegale la nivel mondial, în cadrul unui studiu publicat în 2012.

Analiza aspectelor sus menționate a condus la alegerea strategică de a suplimenta sectoarele prioritare ale vechiului instrument strategic cu sectorul protecției mediului înconjurător.

Această secțiune reflectă, totodată, cele mai recente recomandări adresate României la nivel internațional²⁰.

PROTEJAREA PATRIMONIULUI CULTURAL

Încadrarea în Strategia Națională Anticorupție a unui obiectiv specific cu privire la protejarea patrimoniului cultural va contribui la consolidarea capacității administrative și creșterea performanței în sectorul public cu atribuții în protejarea patrimoniului cultural prin practici integre, la o mai bună informare și participare a instituțiilor publice de cultură, a societății civile și a cetățenilor la luarea deciziilor, la o mai bună protejare a obiectivelor de patrimoniu cultural.

Activitățile de reglementare, avizare, inventariere, inspecție și control privind starea de conservare a obiectivelor de patrimoniu cultural și intervențiile realizate la acestea trebuie gestionate în mod unitar. Obiectivul specific propus, prin acțiunile sale principale contribuie la o astfel de gestiune unitară a problematicii domeniului.

Potrivit Strategiei de Apărare a Țării 2020-2024 „promovarea identității naționale, inclusiv prin prezervarea și valorificarea patrimoniului cultural și natural, precum și prin încurajarea responsabilă a domeniilor de excelență” este unul dintre obiectivele naționale de securitate. Strategia de Apărare a Țării 2020-2024, ia în considerare, între riscuri, riscul dispariției patrimoniului cultural. Potrivit strategiei, acesta „este generat de starea proastă de conservare a unor bunuri culturale imobile, mobile și imateriale, capacitatea administrativă insuficientă, interese contrare și necunoaștere, precum și de factori naturali cu un comportament greu de prevăzut în contextul schimbărilor climatice. Degradarea continuă și accelerată a patrimoniului cultural poate conduce la pierderea elementelor care definesc atât identitatea națională, cât și multiculturalitatea patrimoniului din România. (s.n.)”. În acest sens, considerăm oportună acțiunea conjugată a Strategiei Naționale Anticorupție cu cea a Strategiei de Apărare a Țării.

¹⁸ http://www.anticorruptionday.org/documents/actagainstcorruption/print/materials2012/corr12_fs_ENVIRONMENT_en.pdf

¹⁹ <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/6011/676190PUB0EPI0067882B09780821389782.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

²⁰ Raportul Genval.

Îndeplinirea acestui obiectiv strategic presupune o guvernare bazată pe integritate, eficiență, transparență și pe participarea cetățenilor la luarea deciziilor publice.

Situația existentă reclamă dezvoltarea unui sistem coerent și articulat de competențe, responsabilități, instrumente și resurse, în vederea creșterii integrității, reducerii vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul de evaluare culturală și intervenție asupra patrimoniului cultural.

Capacitatea administrativă în domeniul protejării patrimoniului cultural trebuie consolidată (finanțarea și ocuparea posturilor vacante cu specialiști, pregătirea continuă a funcționarilor), regulamentele de organizare și funcționare ale comisiilor de specialitate în domeniul protejării patrimoniului cultural de pe lângă minister sau serviciile publice deconcentrate ale acestuia trebuie completate cu prevederi privind declararea intereselor și motivarea deciziilor, fiind necesară o unificare a procedurilor la nivelul serviciilor publice deconcentrate.

Totodată, este resimțită nevoia implementării unui sistem electronic de gestiune a atribuțiilor ministerului, serviciilor publice deconcentrate, instituțiilor din subordine în domeniul protejării patrimoniului cultural și a altor entități responsabile.

De-a lungul timpului au fost identificate mai multe vulnerabilități ale domeniului cultural, conturate și prin rapoartele organelor de control (Curtea de Conturi, Corpul de control al ministrului etc.), care au dus adesea la diverse incidente de integritate. Multe dintre acestea au avut drept cauză lipsa unei educații anticorupție a persoanelor implicate, precum și lipsa unor instrumente adecvate de prevenție (cod de etică, proceduri etc.) la nivelul comisiilor de specialitate, serviciilor deconcentrate și al instituțiilor publice de cultură.

În urma implementării SNA 2016-2020 la nivelul Ministerului Culturii, au fost identificate mai multe bune practici [ex.: din Pactul de integritate implementat de către Ministerul Culturii și consorțiul de organizații neguvernamentale format din Transparency International România (TI-Ro) și Institutul pentru Politici Publice (IPP) în cadrul proiectului E-cultura: Biblioteca digitală a României; proiectul CultureHack - privind reutilizarea datelor deschise din sectorul cultural (Hackathon - competiție cu date deschise), derulat de Ministerul Culturii împreună cu Secretariatul General al Guvernului și cu Centrul pentru Inovare Publică], care au dus la creșterea gradului de transparență și prevenire a riscurilor de corupție în domeniul cultural. De asemenea, încadrarea în noua SNA va conduce la posibilitatea continuării și extinderii ariei de aplicabilitate a bunelor practici în domeniul asigurării transparenței cheltuirii fondurilor publice.

Astfel, încadrarea în Strategia Națională Anticorupție a unui obiectiv specific cu privire la domeniul cultural va contribui la identificarea corectă și eficace a cazurilor de incompatibilități și conflicte de interese, precum și a faptelor de corupție, odată cu creșterea gradului de educație anticorupție și informare a publicului cu privire la impactul fenomenului corupției.

SISTEMUL JUDICIAR

Oportunitatea menținerii unui capitol dedicat sistemului judiciar din România și, în caz afirmativ, conținutul orientativ al acestuia, urmează a fi discutate cu reprezentanții Consiliului Superior al Magistraturii.

D. CAPACITATEA NAȚIONALĂ DE RĂSPUNS

D.1. Arhitectura instituțională de prevenire și combatere a fenomenului corupției

În România, principalele instituții publice a căror activitate se încadrează în sfera luptei împotriva corupției sunt următoarele: Ministerul Justiției (MJ), Ministerul Afacerilor Interne (MAI), Direcția Generală Anticorupție (DGA), Agenția Națională de Integritate (ANI), Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (PÎCCJ), Direcția Națională Anticorupție (DNA) și Departamentul pentru lupta antifraudă (DLAF).

Ca organ al puterii executive, MJ elaborează politicile publice, strategiile și planurile de acțiune în domeniul justiției, al prevenirii și combaterii corupției și formelor grave de criminalitate, inclusiv prin raportare la obiectivele programului de guvernare. În subordinea Ministerului Justiției, își desfășoară activitatea Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate (ANABI), care are drept scop asigurarea unei creșteri a ratei de executare a ordinelor de confiscare dispuse în materie penală, printr-o administrare eficientă a bunurilor sechestrate care sunt repartizate Agenției de procurori și judecători.

Implementarea SNA se realizează sub autoritatea și în coordonarea Ministrului Justiției, cu raportare către Guvern. Totodată, pentru sprijinirea procesului de monitorizare și de implementare a măsurilor prevăzute de strategie, Direcția de Prevenire a Criminalității (DPC) din cadrul MJ asigură Secretariatul tehnic al SNA.

Agencia Națională de Integritate se ocupă cu colectarea, monitorizarea și verificarea declarațiilor de avere și interese, în vederea identificării incompatibilităților, conflictelor de interese și bunurilor obținute în mod ilicit. ANI este o instituție autonomă, neaflându-se sub egida vreunei alte autorități sau instituții publice. Agenția monitorizează dacă instituțiile publice și-au colectat și publicat declarațiile de avere ale funcționarilor din cadrul lor și verifică corectitudinea acestora. ANI aplică sancțiuni doar în cazul nedepunerii declarațiilor. În cazul în care descoperă nereguli în declarații, agenția sesizează cazul la DNA sau DGA.

PÎCCJ instrumentează cazurile de mică corupție, prin Parchetele de pe lângă tribunale, Parchetele de pe lângă tribunalele specializate, parchetele militare, precum și prin Parchetele de pe lângă curțile de apel.

Direcția Națională Anticorupție este o structură de parchet specializată în combaterea corupției mari și medii. Este creată ca un instrument necesar în descoperirea, investigarea și aducerea în fața instanței a cazurilor de corupție medie și mare. Prin activitatea sa, contribuie la reducerea corupției, în sprijinul unei societăți democratice apropiate de valorile europene. DNA este o entitate independentă în raport cu instanțele judecătorești, cu parchetele de pe lângă acestea, precum și în relațiile cu celelalte autorități publice.

Ministerul Afacerilor Interne elaborează politici publice în materie și are în subordine o structură care abordează în mod specializat diferite segmente ale activității de combatere a corupției. **Direcția Generală Anticorupție** exercită atribuții de prevenire și combatere a corupției la nivelul MAI, desfășurând activități de investigare și cercetare a faptelor de corupție săvârșite de personalul MAI.

Departamentul pentru lupta antifraudă -, se organizează ca structură cu personalitate juridică în cadrul aparatului de lucru al Guvernului, acesta îndeplinind următoarele funcții:

a) funcția de coordonare a luptei antifraudă, în scopul asigurării unei protecții efective și echivalente a intereselor financiare ale Uniunii Europene în România;

b) funcția de control, în scopul identificării de nereguli, fraude și alte activități ilicite ce aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene în România.

Având în vedere componenta de prevenire și educație a acestui demers strategic, implementarea măsurilor necesită sprijinul punctual și al altor parteneri instituționali, precum: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății și Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației.

D.2. Limite de acțiune ce afectează capacitatea națională de prevenire și combatere a corupției

- Lipsa asumării de către palierul politic a agendei naționale anticorupție și a angajamentului de a nu afecta cadrul legislativ și instituțional din domeniul anticorupției;
- Raportarea neunitară a incidentelor de integritate și asumarea unor abordări formaliste privind măsurile de remediere a acestora;

- Necesitatea consolidării structurilor de prevenire la nivelul instituțiilor publice, precum și a celor de control intern și audit, alături de specializarea analizei de riscuri instituționale;
- Educația anticorupție reprezintă o prioritate majoră. Există un deficit semnificativ de cunoaștere de către angajați și manageri a standardelor legale de integritate (protecția avertizorului în interes public, consilierea etică, interdicțiile post-angajare - pantouflage, gestionarea funcțiilor sensibile);
- Intensificarea eforturilor de consolidare a integrității în mediul de afaceri, inclusiv în întreprinderile publice, mai ales prin promovarea unor inițiative sectoriale de consolidare a standardelor de integritate și a mediului de conformitate în mediul de afaceri;
- Din rapoartele transmise de UAT-uri, se poate remarca o abordare formalistă a prevenirii corupției la nivel local, deși față de ciclul strategic anterior, au apărut într-un număr semnificativ de UAT-uri proceduri interne privind: declararea cadourilor, prevenirea conflictelor de interese și incompatibilităților și instituția avertizorului în interes public. Prevederile privind interdicțiile postangajare (pantouflage-ul) și informațiile privind publicarea datelor în format deschis sunt puțin cunoscute și aplicate de către personalul din UAT-uri.

E. OBIECTIVE GENERALE ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE

Obiectivele generale și direcțiile de acțiune cuprinse în acest capitol au în vedere și se completează cu prevederile celorlalte strategii naționale și sectoriale relevante.

OBIECTIV GENERAL NR. 1 - REDUCEREA IMPACTULUI CORUPȚIEI ASUPRA CETĂȚENILOR

1. Creșterea gradului de educație anticorupție a cetățenilor și oficialilor publici, cu accent pe drepturile acestora în relația cu autoritățile și instituțiile publice și impactul corupției asupra serviciilor publice;
2. Consolidarea profesionalismului în cariera personalului din sectorul public, inclusiv prin aplicarea efectivă a mecanismelor de evaluare a performanțelor, evitarea numirilor temporare în funcțiile publice de conducere, transparentizarea procedurilor de recrutare în sectorul public și asigurarea stabilității funcției publice;
3. Asigurarea unei protecții efective a cetățenilor care sesizează presupuse incidente de integritate săvârșite de furnizorii de servicii publice;
4. Formarea unei culturi civice de confruntare a fenomenului corupției „mici”, inclusiv prin utilizarea noilor tehnologii (de exemplu, social media);
5. Digitalizarea serviciilor publice care pot fi automatizate, cu scopul de a reduce riscurile de corupție generate de interacțiunea directă cu oficialii publici;
6. Reglementarea transparentă a procedurilor de obținere cu celeritate (sau în regim de urgență) a serviciilor publice;
7. Evaluarea ex-post a politicilor publice din perspectiva performanței și a rentabilității cheltuielilor publice.

OBIECTIV GENERAL NR. 2- CONSOLIDAREA MANAGEMENTULUI INSTITUȚIONAL ȘI A CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATEREA CORUPȚIEI

Obiectiv specific nr. 2.1. - Eficientizarea măsurilor preventive anticorupție prin remedierea lacunelor și a inconsistențelor legislative, precum și prin asigurarea implementării lor efective

1. Revizuirea cadrului normativ privind consilierul de etică în scopul consolidării statutului și mandatului acestuia (raportat la evoluțiile ulterioare: analiza necesității de consolidare a

statutului consilierului de etică prin reglementarea ca funcție distinctă, fără cumularea cu atribuțiile de serviciu derulate în mod curent, cu considerarea modificării statutului temporar - fie în sensul permanentizării, fie în sensul majorării perioadei de 3 ani);

2. Asigurarea funcționării unei rețele naționale a consilierilor de etică (evenimente anuale cu caracter formativ și de diseminare a celor mai bune practici);
3. Asigurarea de către instituțiile tutelare a aplicării efective și unitare a legislației de transpunere a Directivei 1937 în toate structurile subordonate acestora, inclusiv în cadrul întreprinderilor publice;
4. Derularea de sesiuni de informare adresate sectoarelor public și privat privind noul cadru legislativ de transpunere a Directivei 1937;
5. Elaborarea unui ghid privind protecția avertizorilor în interes public care va include bune practici identificate la nivel național și european;
6. Instituirea unui *cadru normativ unitar* de reglementare a interdicțiilor post-angajare din sistemul public în sistemul privat, a unor *proceduri de control* privitor la respectarea acestora și a *sanctiunilor aferente* încălcării interdicțiilor, precum și instituirea unor proceduri de verificare *a priori* de către angajatorii din sectorul privat a respectării interdicțiilor la angajare;
7. Promovarea unui rol activ al României în cadrul inițiativelor regionale și internaționale anticorupție.

Obiectiv specific nr. 2.2. - Extinderea culturii transparenței pentru o guvernare deschisă în administrația publică

1. Monitorizarea standardelor de afișare a informațiilor de interes public pentru instituțiile și întreprinderile publice;
2. Creșterea transparenței referitoare la registrul beneficiarilor reali, care va implica publicarea, în format deschis a unor seturi de date referitoare la informațiile înregistrate în Registrul Beneficiarilor Reali;
3. Publicarea anuală a sumei fondurilor europene atrase de fiecare institutie centrală și evidențierea acestui aspect pe pagina de internet a instituției;
4. Transparentizarea dialogului dintre sectorul public și societatea civilă prin creșterea importanței Registrului Unic de Transparență a Intereselor (RUTI), prin reglementarea sa ca registru obligatoriu în vederea creșterii gradului de utilizare a acestuia la nivelul instituțiilor publice centrale.
5. Extinderea RUTI la administrația publică locală;
6. Publicarea pe pagina de internet a autorității contractante a documentelor privind execuția contractului: declarații de calitate și conformitate, procese verbale de recepție, ordine de plată.

Obiectiv specific nr. 2.3. - Îmbunătățirea capacității de gestionare a eșecului de management prin corelarea instrumentelor care au impact asupra identificării timpurii a riscurilor și vulnerabilităților instituționale

1. Auditarea internă, o dată la doi ani, a sistemului de prevenire a corupției la nivelul tuturor autorităților publice;
2. Auditarea externă a sistemelor de integritate organizațională la nivelul administrației publice centrale și, ulterior, la nivelul administrației publice locale;
3. Evaluarea mecanismului de control intern managerial din perspectiva standardului nr. 1 - etica, integritatea, în vederea identificării vulnerabilităților aferente;

4. Întărirea mecanismelor de gestionare a riscurilor de corupție prin dezvoltarea de aplicații informatice dedicate acestora;
5. Elaborarea Strategiei Naționale pentru lupta antifraudă 2021-2027, sub coordonarea Departamentului pentru lupta antifraudă;
6. Organizarea de acțiuni de conștientizare și de formare profesională în vederea eficientizării cooperării cu EPPO în cursul investigațiilor sau al urmărilor penale desfășurate, în conformitate cu principiul cooperării loiale.

OBIECTIV GENERAL NR. 3 - CONSOLIDAREA INTEGRITĂȚII ÎN DOMENII DE ACTIVITATE PRIORITARE

Obiectiv specific nr. 3.1. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul public de sănătate

1. Înființarea în cadrul Ministerului Sănătății a unui mecanism de prioritizare a alocărilor bugetare și evaluare a oportunității deciziilor MS și CNAS, conform studiilor bazate pe dovezi și a unor metodologii și criterii clare de evaluare;
2. Transparentizarea utilizării resurselor publice prin agregarea centralizată a datelor pe portalul transparenta.ms.ro;
3. Evaluarea performanței sistemului de achiziții centralizate al Ministerului Sănătății și a oportunităților de extindere a sistemului;
4. Instituirea la nivelul MS și CNAS a unui mecanism comun de monitorizare și control al furnizorilor din sistemul de asigurări sociale de sănătate.

Monitorizarea implementării acestui obiectiv specific va fi realizată de către un Grup de lucru dedicat, care se va reuni lunar. Procedura de monitorizare va fi detaliată în cadrul Metodologiei de monitorizare a implementării strategiei, aprobată prin Ordin al Ministrului Justiției, după consultarea platformelor de cooperare.

Prezentul capitol include doar măsuri care au fost incluse anterior în Strategia Națională Anticorupție 2016-2020, Ministerul Sănătății este în curs de a ne trimite propunerile proprii pentru acest domeniu.

Obiectiv specific nr. 3.2. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul național de educație

1. Abordarea în cadrul disciplinelor ce vizează dezvoltarea și diversificarea competențelor sociale și civice în cadrul învățământului preuniversitar a tematicilor referitoare la prevenirea victimizării și discriminării, gestionarea agresivității, prevenirea corupției;
2. Elaborarea unei proceduri de evaluare și monitorizare a elevilor și a cadrelor didactice adaptată cerințelor impuse de contextul epidemiologic (sistem mixt, hibrid și online);
3. Aprobarea unui ghid pentru elaborarea codului de etică, adaptat nevoilor specifice, la nivelul unităților de învățământ preuniversitar;
4. Consolidarea publicării standardizate a informațiilor privind veniturile, cheltuielile, achizițiile publice, sponsorizările, precum și activitatea academică de la nivelul unităților sistemului de învățământ de stat/ instituțiilor de învățământ (publicare centralizată/agregată);
5. Extinderea protocolului privind educația juridică în școli inclusiv pentru mediul universitar;
6. CNATDCU (discuții rămase deschise);
7. Consolidarea mecanismelor de acreditare din perspectiva pregătirii profesionale și a profesionalismului furnizorilor de cursuri anticorupție.

Monitorizarea implementării acestui obiectiv specific va fi realizată de către un Grup de lucru dedicat, care se va reuni lunar. Procedura de monitorizare va fi detaliată în cadrul Metodologiei de monitorizare a implementării strategiei, aprobată prin Ordin al Ministrului Justiției, după consultarea platformelor de cooperare.

Obiectiv specific nr. 3.3. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în administrația publică locală

1. Crearea unui cadru unitar de reglementare cu privire la procedurile administrative disponibile la nivelul UAT-urilor, reducând astfel gradul de vulnerabilitate;
2. Digitalizarea procesului de obținere a autorizațiilor (în ceea ce privește cele cinci proceduri administrative descrise în cadrul Studiului privind analiza procedurilor administrative care sunt cele mai vulnerabile la corupție²¹) și minimalizarea interacțiunii dintre funcționarul public și cetățean;
3. Actualizarea anuală a scorului index al integrității în cadrul administrației publice locale;
4. Realizarea unor proiecte/activități în comun cu participarea autorităților publice locale și a reprezentanților societății civile, având ca obiectiv prevenirea corupției, promovarea eticii și integrității;
5. Stabilirea unor condiții de eligibilitate din perspectiva cadrului de integritate aplicabil pentru APL în vederea accesării fondurilor publice;
6. Transparentizarea modului de acordare a fondurilor aferente programelor de finanțare: PNDL, PNRR.

Obiectiv specific nr. 3.4. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în domeniul achizițiilor publice

1. Modificarea cadrului legislativ pentru a condiționa accesul la procedurile de achiziție publică a operatorilor economici care aplică efectiv standardele de integritate stabilite de lege;
2. Analizarea practicii judiciare în materie de achiziții publice, analiză utilă pentru unificarea practicii, inclusiv prin promovarea recursurilor în interesul legii (măsură preluată din SNA 2012-2015);
3. Elaborarea unei hărți naționale de risc, care să aibă drept scop identificarea funcțiilor implicate în achiziții publice care sunt vulnerabile la corupție și a domeniilor în care achizițiile publice sunt mai expuse corupției;
4. Crearea și operaționalizarea unui sistem de tip „open agenda” cu privire la funcționarii publici implicați în procedurile de achiziție publică;
5. Atragerea și menținerea în sistem a personalului specializat în achiziții publice, inclusiv prin consolidarea statutului acestora, cât și asigurarea unui regim de protecție adecvat împotriva tentativelor de intimidare sau corupere;
6. Definirea unor linii directoare generale pentru achiziții publice directe și modele de proceduri pentru procedurile instituționale exceptate de la Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice.

---

²¹ <https://www.mlpda.ro/uploads/articole/attachments/5fd21eacb6560539833106.pdf>

Obiectiv specific nr. 3.5. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în mediul de afaceri

1. Continuarea demersurilor României de a deveni membru cu drepturi depline al OCDE și al grupurilor de lucru relevante ale organizației, și, în special, în Grupul de lucru Anti-mită. Aceasta presupune, de asemenea, aderarea la Convenția OCDE și punerea în aplicare a acesteia;
2. Reglementarea introducerii funcției de conformitate în cadrul întreprinderilor publice;
3. Dezvoltarea unui sistem național de monitorizare a conformității din perspectiva integrității, la nivelul întreprinderilor publice;
4. Consolidarea utilizării planurilor de integritate ca instrumente manageriale pentru promovarea integrității organizaționale în cadrul întreprinderilor publice;
5. Realizarea schimbului de bune practici în implementarea programelor de integritate între mediul privat și sectorul public;
6. Publicarea în format deschis a indicatorilor economici și de performanță (inclusiv a bugetelor și subvențiilor primite de la autorități publice) pentru întreprinderile la care statul este acționar, atât prin structuri ale administrației publice centrale, cât și locale;
7. Elaborarea unui studiu privind incidentele de integritate și a măsurilor de remediere luate în mediul de afaceri din România;
8. Aplicarea standardelor aferente *open contracting data*.

Obiectiv specific nr. 3.6. - Creșterea transparenței publicității politice și a integrității finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

1. Includerea unei definiții a publicității politice în Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
2. Creșterea transparenței informațiilor privind publicitatea politică online, precum și persoanele implicate în finanțarea, pregătirea, amplasarea și distribuția de publicitate politică, concomitent cu marcarea ca atare a publicității politice
3. Reglementarea în Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a condițiilor și a termenului maxim admis de la care subvenția cuvenită unui partid politic nu mai poate fi acordată, ca urmare a neremedierii neregulilor constatate;
4. Realizarea raportărilor privind veniturile și cheltuielile partidelor politice, precum și contribuțiile și cheltuielile electorale, prin mijloace electronice;
5. Asigurarea centralizării informațiilor privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale ce sunt puse, din oficiu, la dispoziția publicului în formate accesibile;
6. Asigurarea publicității surselor de finanțare a activității partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a cheltuielilor aferente (măsură preluată din SNA 2012-2015 și SNA 2016-2020);
7. Modificarea criteriilor de acordare a subvențiilor de la bugetul de stat pentru activitatea partidelor politice independent de obținerea de mandate în Parlament.

Obiectiv specific nr. 3.7. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în activitatea membrilor Parlamentului

1. Îmbunătățirea transparenței procesului legislativ:

(i) prin dezvoltarea în continuare a regulilor privind dezbaterile, consultările și audierile publice, incluzând criteriile pentru un număr limitat de circumstanțe în care să fie ținute ședințe secrete și asigurarea implementării acestora în practică;

(ii) prin evaluarea practicii existente și revizuirea în consecință a regulilor pentru a asigura publicitatea în timp util a proiectelor legislative, amendamentelor la aceste proiecte, precum și a agendelor și rezultatelor ședințelor comisiilor, și pentru a asigura termene adecvate pentru depunerea amendamentelor și

(iii) prin luarea măsurilor corespunzătoare pentru ca procedura de urgență să fie aplicată cu titlu de excepție într-un număr limitat de circumstanțe;

2. Asigurarea existenței unui mecanism de respectare a Codului de conduită atunci când este necesar;
3. Stabilirea unui set robust de restricții cu privire la cadouri, ospitalitate, favoruri și alte beneficii pentru parlamentari și asigurarea că un astfel de sistem este înțeles și aplicat în mod corespunzător;
4. Introducerea de reguli privind modul în care membrii Parlamentului să interacționeze cu persoane care desfășoară activități de lobby și alți terți care încearcă să influențeze procesul legislativ;
5. Analizarea și îmbunătățirea sistemului de imunități al senatorilor în exercițiu, inclusiv al acelor care sunt și actuali sau foști membri ai Guvernului, inclusiv prin reglementarea unor criterii clare și obiective privind deciziile de ridicare a imunității;
6. Autoritatea parlamentară să înființeze pentru membrii săi (i) un sistem de consiliere prin care parlamentarii să poată solicita sfaturi în materie de integritate și (ii) să ofere formare specializată și regulată cu privire la implicațiile normelor existente și a celor care vor fi adoptate în materia prezervării integrității parlamentarilor, inclusiv viitorul Cod de conduită;
7. Asigurarea unei cooperări interinstituționale corespunzătoare cu privire la raportarea gradului de implementare a recomandărilor formulate de organisme internaționale în materia luptei împotriva corupției.

În măsura în care Parlamentul României dorește să adere la valorile și principiile promovate de viitoarea SNA. În perioada următoare, MJ intenționează să se consulte cu Parlamentul României cu privire la oportunitatea menținerii unui capitol dedicat acestuia.

Obiectiv specific nr. 3.8. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în domeniul protecției mediului înconjurător

1. Instruirea personalului din cadrul autorităților publice centrale și locale și a reprezentanților sectorului privat cu privire la aspectele de integritate specifice domeniului mediului înconjurător (inclusiv gestionarea conflictelor de interese în procesul de aplicare a legislației de mediu și de utilizare a resurselor naturale) și diminuarea riscurilor de corupție;
2. Identificarea activităților care sunt cele mai vulnerabile la corupție;
3. Colaborarea cu PÎCCJ, CSM, INM, ME și MAI în vederea dezvoltării unei curricule pt formarea profesională a practicienilor implicați în prevenirea și combaterea criminalității de mediu, care să includă aspecte privind prevenirea și combaterea faptelor de corupție asociate (Recomandare 8. GENVAL - ar trebui să ofere mai multe oportunități de formare pentru practicienii implicați în depistarea și/sau combaterea infracțiunilor împotriva mediului (de exemplu poliția, autoritățile vamale, procurori și judecători);
4. Dezvoltarea/consolidarea parteneriatelor cu organizațiile non-guvernamentale/sectorul privat ce activează în domeniul protecției mediului (GENVAL 10.1.2. 2. statele membre sunt

încurajate să elaboreze instrumente eficace de cooperare cu ONG-urile pentru îmbunătățirea soluționării plângerilor din domeniul mediului, precum cele stabilite între autoritățile române și Greenpeace; (a se vedea 5.1.5 și 5.5);

Obiectiv specific nr. 3.9. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în domeniul protejării patrimoniului cultural

1. Adoptarea unui cadru transparent, bazat pe criterii obiective pentru numirea, organizarea și funcționarea comisiilor de specialitate;
2. Identificarea situațiilor care pot genera conflicte de interese pe parcursul emiterii certificatelor, acordurilor, avizelor, autorizațiilor;
3. Adoptarea unui cod de etică pentru membrii comisiilor de specialitate, precum și reglementarea implementarea obligației de a depune declarații de interese pentru aceștia;
4. Transparentizarea, simplificarea și informatizarea procesului de emiterie a certificatelor, acordurilor, avizelor, autorizațiilor și ordinelor de ministru referitoare la obiective de patrimoniu cultural;
5. Întărirea mecanismului de inspecție și control cu privire la emiteria certificatelor, acordurilor, avizelor, autorizațiilor și ordinelor de ministru referitoare la obiective de patrimoniu cultural;
6. Elaborarea și implementarea de proceduri operaționale cu conținut cadru unitar la nivelul serviciilor deconcentrate ale ministerului.

OBIECTIV GENERAL NR. 4 - CONSOLIDAREA PERFORMANȚEI DE COMBATERE A CORUPȚIEI PRIN MIJLOACE PENALE ȘI ADMINISTRATIVE

Obiectiv specific nr. 4.1. - Continuarea progreselor înregistrate în investigarea cu imparțialitate și în soluționarea de către instanțe a faptelor de mare corupție și la nivel local

1. Efectuarea de investigații profesionale și imparțiale în cazurile de competența DNA;
2. Alocarea unui sediu nou al DNA și asigurarea resurselor financiare necesare amenajării noului sediu, care să fie adecvat inclusiv din perspectiva structurii de sprijin EPPO și pentru Serviciul Tehnic, care urmează a fi dezvoltat;
3. Dezvoltarea în continuare a Serviciului Tehnic aferent DNA, inclusiv la nivel teritorial (3 centre zonale, cu personal din cei 100 de ofițeri de poliție prevăzuți), pentru a putea îndeplini sarcinile rezultate din aplicarea metodelor speciale de supraveghere tehnică prevăzute de Codul de procedură penală, inclusiv ca o consecință a Deciziei CCR nr. 51/2016;
4. Asigurarea resurselor financiare și umane necesare desfășurării activităților de suport al investigațiilor în cauze de corupție la nivel înalt prin alocarea și bugetarea unui număr suplimentar de 90 de posturi de ofițeri de poliție judiciară în cadrul DNA;
5. Crearea unui Compartiment de analiză a datelor de interes operativ rezultate din dosarele instrumentate de DNA;
6. Analiza anuală a datelor rezultate din rechizitoriile întocmite de procurorii DNA și, respectiv, din hotărârile judecătorești definitive pentru identificarea tipologiilor infracționale;
7. Analizarea practicii judiciare în materie de corupție, analiză utilă pentru unificarea practicii, inclusiv prin promovarea recursurilor în interesul legii;
8. Monitorizarea dosarelor penale mai vechi de 1 an de la data sesizării de către conducătorii parchetelor și stabilirea măsurilor necesare soluționării acestora;
9. Asigurarea sprijinului financiar și de infrastructură pentru Structura de sprijin a procurorilor europeni delegați în România (inclusiv a celor trei birouri teritoriale);

10. Utilizarea efectivă a mecanismelor legale și instituționale de recuperare a creanțelor provenite din infracțiuni.

Obiectiv specific nr. 4.2. - Îmbunătățirea activității de identificare, sancționare și de prevenire a cazurilor de incompatibilități, conflicte de interese și averi nejustificate

1. Evaluarea și, dacă este cazul, actualizarea legislației privind conflictele de interese, incompatibilitățile și declarațiile de avere, având în vedere și recomandările internaționale în materie;
2. Consolidarea ANI prin alocarea resurselor financiare și umane necesare în vederea îndeplinirii atribuțiilor din Legea pentru transpunerea directivei privind protecția avertizorilor în interes public;
3. Digitalizarea sistemului de declarare a averilor și intereselor, în vederea automatizării procesului de completare, depunere și procesare;
4. Organizarea de sesiuni de instruire destinate persoanelor care se află sub incidența Legii nr. 176/2010;
5. Elaborarea unui pachet de tip „induction” adresat demnitarilor și cabinetelor acestora, care să faciliteze integrarea în cadrul administrației publice, inclusiv din perspectiva normelor de integritate aplicabile.

Obiectiv specific nr. 4.3. - Prevenirea și combaterea corupției, ca facilitator activității grupurilor de criminalitate organizată

1. Analiza practicii judiciare în materie de corupție asociată criminalității organizate în vederea identificării tipologiilor relevante;
2. Eficientizarea regimului de protecție a personalului implicat în activități de prevenire și combatere a corupției, cu accent pe oficialii care desfășoară activități în legătură cu grupurile de criminalitate organizată;
3. Consolidarea capacității organelor de urmărire penală de a identifica situațiile în care grupurile de criminalitate organizată beneficiază de sprijin din partea unor oficiali;
4. Dezvoltarea unui mecanism care să declanșeze alerte în situația în care sistemele informatice ale agențiilor de aplicare a legii sunt interogate în vederea obținerii ilegale de informații operative.

OBIECTIV GENERAL NR. 5 - CREȘTEREA GRADULUI DE IMPLEMENTARE A MĂSURILOR ANTICORUPȚIE PRIN APROBAREA PLANULUI DE INTEGRITATE ȘI AUTOEVALUAREA PERIODICĂ LA NIVELUL TUTUROR INSTITUȚIILOR PUBLICE CENTRALE ȘI LOCALE, INCLUSIV A CELOR SUBORDONATE, COORDONATE, AFLATE SUB AUTORITATE, PRECUM ȘI A ÎNTREPRINDERILOR PUBLICE

1. Adoptarea declarației privind asumarea unei agende de integritate organizațională;
2. Adoptarea planului de integritate;
3. Consultarea angajaților în procesul de elaborare a planului de integritate;
4. Identificarea, analizarea, evaluarea și monitorizarea riscurilor de corupție, precum și stabilirea și implementarea măsurilor de prevenire și control al acestora;
5. Aprobarea și distribuirea în cadrul instituției a planului și a declarației privind asumarea unei agende de integritate organizațională;
6. Evaluarea anuală a modului de implementare a planului și adaptarea acestuia la riscurile și vulnerabilitățile nou apărute;
7. Transmiterea contribuțiilor solicitate de secretariatul tehnic și participarea la activitățile de coordonare și monitorizare a strategiei;

8. Intensificarea utilizării noului portal al SNA pentru creșterea gradului de informare al publicului despre monitorizarea implementării SNA, a noilor tendințe și evoluții în domeniul integrității;
9. Monitorizarea elaborării și implementării planului de integritate în cadrul a trei instituții publice, în sistem pilot.

F. IMPLICAȚII PENTRU BUGET

Implementarea strategiei se va realiza în limitele strategiilor fiscal-bugetare pentru perioada 2020-2024. Finanțarea se va asigura din bugetele instituțiilor implicate, în limita sumelor aprobate anual pentru această destinație. Pentru cazurile în care aceste resurse nu sunt încă acoperite, este important ca fiecare instituție publică să își revizuiască prioritățile bugetare pentru a asigura reflectarea în bugetele pentru anii 2021-2025 a resurselor minimale.

În vederea îndeplinirii obiectivelor prezentei strategii vor fi avute în vedere și surse de finanțare alternative celor de la bugetul de stat, precum fondurile structurale aferente perioadei 2021-2027 sau finanțarea externă oferită de alte organizații/state (spre exemplu, Banca Mondială, Mecanismul financiar norvegian, asistență bilaterală din partea altor state).

G. IMPLICAȚII JURIDICE

Consolidarea intervenției împotriva corupției va implica și analiza și, după caz, îmbunătățirea legislației incidente, după cum se menționează sau ar putea rezulta indirect în cuprinsul obiectivelor generale și direcțiilor de acțiune aferente.

Punerea în aplicare a măsurilor preconizate în prezenta strategie va putea implica și adoptarea de acte administrative cu caracter normativ ale instituțiilor implicate.

H. MONITORIZARE ȘI EVALUARE

H.1. Organisme responsabile cu coordonarea și monitorizarea implementării strategiei

Implementarea SNA 2021 - 2025 se va realiza sub autoritatea și în coordonarea ministrului justiției, cu raportare către Guvern. MJ va comunica, anual, Parlamentului României, o sinteză a stadiului implementării SNA. În sprijinul procesului de monitorizare se vor menține platformele de cooperare dezvoltate în cadrul strategiilor anterior, respectiv:

- a) platforma autorităților independente și a instituțiilor anticorupție;
- b) platforma administrației publice centrale;
- c) platforma administrației publice locale - coordonată în parteneriat cu MLDPA (care se va ocupa de convocarea acestora);
- d) platforma mediului de afaceri;
- e) platforma societății civile.

Platformele vor fi convocate semestrial sau ori de câte ori este nevoie. În cadrul platformelor de cooperare, entitățile participante vor prezenta, sintetic, progresele și dificultățile înregistrate în implementarea măsurilor prevăzute de SNA 2021-2025 care sunt în sarcina acestora.

Pentru sprijinirea procesului de monitorizare și de implementare a măsurilor prevăzute de strategie, MJ va asigura secretariatul tehnic al SNA.

H.2. Metodologia de monitorizare a SNA

Obiectivele procesului de monitorizare sunt:

- identificarea progreselor înregistrate în implementarea SNA;
- identificarea și corectarea problemelor practice apărute în aplicarea politicilor și normelor anticorupție;
- creșterea gradului de cunoaștere, înțelegere și implementare a măsurilor de prevenire a corupției, în sectorul public și privat.

Secretariatul tehnic, cu sprijinul instituțiilor reprezentate la nivelul platformelor, va derula activități de monitorizare și suport instituțional pentru implementarea strategiei care vor include:

- realizarea rapoartelor anuale de monitorizare;
- sprijinirea implementării SNA de către autoritățile și instituțiile publice;
- menținerea noului portal SNA;
- centralizarea și actualizarea periodică a stadiului implementării inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției (anexa nr. 3 la H.G.), în baza rapoartelor de autoevaluare;
- documentarea și diseminarea de bune practici anticorupție identificate;
- organizarea misiunilor de evaluare tematică și a misiunilor de evaluare tematică ad-hoc
- realizarea de cercetări și studii;
- realizarea unor stagii de schimb de experiență și bune practici cu instituțiile publice relevante din perspectiva implementării SNA.

În situația apariției unor circumstanțe excepționale care relevă posibila aplicare deficitară a cadrului normativ din materia integrității sau care au fost cauzate de un incident de integritate, ST SNA va putea iniția demersurile de organizare a unor misiuni de evaluare tematică ad-hoc. Scopul acestor misiuni ad-hoc este evaluarea modului de implementare de către instituție a măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, din perspectiva contextului excepțional care a reclamat această măsură.

Stadiul implementării strategiei va fi evaluat pe baza unor rapoarte de monitorizare, elaborate anual de către secretariatul tehnic și vor include evaluări privind stadiul implementării strategiei, deficiențele constatate și recomandările pentru remediere. Rapoartele elaborate de secretariatul tehnic sunt prezentate în cadrul platformelor. Monitorizarea prin mecanismele și măsurile propuse mai sus se va completa cu concluziile rapoartelor periodice emise în formatele internaționale la care România este parte.

Procedurile de monitorizare urmează să fie detaliate în cadrul Metodologiei de monitorizare a implementării strategiei, aprobată prin Ordin al ministrului justiției, după consultarea celor cinci platforme de cooperare.

H.3. Evaluarea ex-post a impactului strategiei

Evaluarea ex-post a impactului strategiei va urmări să analizeze modul de folosire a resurselor, realizarea impactului așteptat și eficiența intervențiilor. Se vor evalua factorii de succes sau de eșec, cât și sustenabilitatea rezultatelor și impactului SNA. Pentru o evaluare adecvată a rezultatelor SNA, evaluarea ex-post trebuie realizată după trecerea unui anumit timp de la implementare. În acest scop pot fi contractați evaluatori externi.